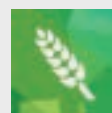

Specialioji ataskaita

Ar Komisija veiksmingai valdė susietosios paramos integravimą į bendrosios išmokos schemą?

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

El. paštas: eca-info@eca.europa.eu
Tinklavietė: <http://eca.europa.eu>

Twitter: @EUAuditorsECA
YouTube: EUAuditorsECA

Daug papildomos informacijos apie Europos Sąjungą yra internete.
Ji prieinama per portalą *Europa* (<http://europa.eu>).

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2014

ISBN 978-92-872-0220-8
doi:10.2865/51548

© Europos Sąjunga, 2014
Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį.

Printed in Luxembourg

Specialioji ataskaita**Ar Komisija veiksmingai
valdė susietosios paramos
integravimą į bendrosios
išmokos schemą?**

(pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą)

Dalis

Santrumpos

Žodynėlis

I–IX Santrauka

1–17 Įvadas

1–4 Aiškinamoji informacija

5–13 Bendrosios išmokos schema po bendros žemės ūkio politikos būklės patikrinimo 2008 m.

5–8 Susietosios paramos integravimas į BIS

9–12 Nacionalinės viršutinės ribos ir nacionaliniai rezervai

13 Teisės į išmokas po 2014 m.

14–17 Komisijos ir valstybių narių vaidmenys vykdant BIS išlaidas

14–15 Komisijos atsakomybė už užtikrinimą, kad BIS išlaidos atitiktų ES taisykles ir principus

16–17 Valstybėms narėms buvo suteikta didelė veiksmų laisvė nustatant turimos paramos paskirstymo vadovaujantis politiniais tikslais kriterijus

18–21 Audito apimtis, tikslai ir metodas

22–59 Pastabos

22–34 Su Komisijos vykdoma priežiūra ir valstybių narių įgyvendinimu susiję trūkumai turėjo neigiamos įtakos nuosekliam 2008 m. BŽŪP būklės patikrinimo metu patvirtintų principų taikymui

23–24 Komisija nepatvirtino įgyvendinimo nuostatų ir neteisingai įvertino valstybių narių taikomus turimų sumų paskirstymo kriterijus...

25–31 ...šiam kontekste kai kurie valstybių narių nustatyti kriterijai ne visada atitiko ES teisės aktus ar principus

32–34 Be to, nebuvo nuosekliai šalinami susietosios paramos integravimo į BIS šalutiniai poveikiai

- 35–44 **Valstybės narės kartais neteisingai taikydavo galiojančias taisykles**
- 36–37 Komisija aiškiai nenustatė sąlygų, pagal kurias ūkininkai iš nacionalinio rezervo galėtų gauti teises į išmokas...
- 38–39 ...o kai kuriais atvejais valstybės narės skirstė teises į išmokas nesiremdamos ES teisės aktuose nustatytu teisiniu pagrindu...
- 40 ...arba apskaičiavo teisių į išmokas vieneto vertę remdamosi neskaidriais kriterijais
- 41–42 Komisijos lygmeniu buvo taikomos neaiškios procedūros, skirtos stebėti, kaip laikomasi viršutinių BIS ribų...
- 43–44 ...ir buvo atvejų, kai nebuvo laikomasi taikomų viršutinių ribų, o dėl to buvo nepagrįstai padidintos teisių į išmokas vertės
- 45–59 **Priežiūros ir kontrolės trūkumai neigiamai paveikė teisių į išmokas ir paskesnių BIS išmokų apskaičiavimą**
- 47–49 Aplankytų valstybių narių institucijos iš esmės teisingai naudojo ūkininkų referencinius duomenis, tačiau kelios įsivėlusios klaidos buvo sisteminės
- 50–56 Valstybių narių kontrolės sistemų kokybė skyrėsi; jas taikant nebuvo aptiktos visos skaičiavimo klaidos
- 57–59 Sumažėjęs Komisijos atliekamo atitikties patvirtinimo veiksmingumas
- 60–71 **Išvados ir rekomendacijos**
- I priedas.** 2010–2012 m. į BIS integruotos sumos
- II priedas.** Būklė, susijusi su teisėmis į išmokas, apie kurias 2013 m. rugsėjo 15 d. pranešė valstybės narės pagal Reglamento (EB) Nr. 1120/2009 51 straipsnio 3 dalies a punktą (2012 paraiškų teikimo metai)

Komisijos atsakymai

BIS: Bendrosios išmokos schema

BŽŪP: Bendra žemės ūkio politika

EŽŪFKP: Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai

EŽŪGF: Europos žemės ūkio garantijų fondas

ha: hektaras

IAKS: Integruota administravimo ir kontrolės sistema

SESV: Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo

VN: valstybė narė

Atsiejimas: Tiesioginės paramos išmokų atskyrimo nuo faktinės žemės ūkio produkcijos procesas.

BŽŪP būklės patikrinimas: 2008 m. atlikta 2003 m. BŽŪP reformos peržiūra. Komisijos pasiūlymų dėl tolesnio tiesioginės paramos išmokų atsiejimo, didesnių išlaidų kaimo plėtros priemonėms skyrimo, intervencinės sistemos pakeitimų, pieno kvotų padidinimo ir kitų su sektoriais susijusių specialių priemonių patvirtinimas.

Moduliavimas: Privalomas visų 5 000 eurų viršijančių metinių tiesioginių išmokų, kurios buvo pradėtos mokėti įvykdžius 2003 m. reformą ir buvo skirtos finansuoti kaimo plėtros priemonės, sumažinimas.

Nacionalinis rezervas: Kiekviena valstybė narė naudoja nacionalinį rezervą, kuris apima atitinkamos nacionalinės BIS viršutinės ribos ir bendros visų paskirstytų teisių į išmokas vertės skirtumą. Nacionalinis rezervas visų pirma turi būti naudojamas teisių į išmokas skyrimui ypatingoje padėtyje atsidūrusiems ūkininkams. Valstybės narės gali panaudoti šias lėšas skirdamos teises į išmokas tiems ūkininkams, kurie pradeda vykdyti žemės ūkio veiklą arba kurie gyvena vietovėse, kuriose taikomos restruktūrizavimo ir plėtros programos.

Nediskriminavimo principas: Nediskriminavimo principas yra nustatytas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 40 straipsnyje; pagal jį reikalaujama, kad panašios situacijos nebūtų traktuojamos skirtingai, o skirtingos situacijos nebūtų traktuojamos vienodai, nebent toks traktavimas yra objektyviai pagrįstas. Todėl skirtingose valstybėse narėse gyvenančių ūkininkų skirtingas traktavimas turi būti objektyviai pagrįstas.

Proporcingumo principas: Proporcingumo principas – tai bendras ES teisės principas, pagal kurį reikalaujama, kad Bendrijos institucijų priimtose priemonėse neviršytų to, kas tinkama ir būtina nagrinėjamų teisės aktų teisėtiems tikslams pasiekti.

Sąskaitų patvirtinimo procedūra: Dviejų etapų procedūra, kuria Komisija užtikrina, kad išlaidos atitiktų galiojančius finansų ir konkreitiems sektoriams taikomus teisės aktus. Šiuos du etapus sudaro metinis finansinis sprendimas ir daugiamečiai sprendimai dėl atitikties. Tuo tarpu, kai finansiniai sprendimai yra susiję su kiekvienos akredituotos mokėjimo agentūros metinėmis finansinėmis ataskaitomis ir vidaus kontrolės sistema (valstybių narių mokėjimo agentūrų sąskaitų sertifikavimu ir metiniu akreditavimo kriterijų įvykdymo patikrinimu), sprendimais dėl atitikties patvirtinimo siekiama užtikrinti, kad valstybės narės taikytų ES teisinį pagrindą ir kad išlaidoms, kurias vienais ar keleriais finansiniais metais įgyvendinant nebuvo laikomasi šių taisyklių, nebūtų skiriamas ES finansavimas.

Teisė į išmoką: Ūkininko teisė į pagal BIS schemą nustatyto dydžio paramos sumą, jei ji yra deklaruojama kartu su vienu reikalavimus atitinkančios žemės ūkio paskirties žemės hektaru.

2003 m. reforma: BŽŪP reforma („laikotarpio vidurio peržiūra“), kurios tikslas – sumažinti kainų palaikymą ir šį sumažinimą kompensuoti teikiant tiesioginę pajamų rėmimo pagalbą tęsiant procesą, kuris prasidėjo 1992 m. (MacSharry reforma) ir buvo patvirtintas 1999 m. („Darbotvarkės 2000“ reforma). Įvykdžius 2003 m. reformą buvo pradėtas taikyti tiesioginių išmokų ūkininkams atsiejimo principas, o parama buvo susieta su žemės ir gyvulių valdymo kiekviename ūkyje (kompleksinės paramos) standartų laikymusi tuo pat metu stiprinant pagalbą kaimo plėtrai.

I

Bendrosios išmokos schema (BIS) – tai finansiniu požiūriu svarbiausia iš ES biudžeto finansuojama tiesioginės paramos žemės ūkiui teikimo schema. Ji buvo svarbiausias 2003 m. įvykdytos bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) reformos elementas. BIS pakeitė daugelį ankstesnių tiesioginių išmokų, kurios buvo susietos su dirbama žeme arba gyvulių skaičiumi. BIS nepriklauso nuo faktinės žemės ūkio produkcijos (yra nuo jos „atsieta“), o ūkininkai privalo turėti teises į išmokas ir reikalavimus atitinkančios žemės, kad gautų pagal BIS teikiamą paramą.

II

2008 m. Taryba, atsižvelgdama į Bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) būklės patikrinimą, nusprendė nuo 2010 m. iki 2012 m. į BIS įtraukti susietos paramos išmokas tiems sektoriams, kuriems tuo metu vis dar nebuvo taikoma BIS arba kuriuos valstybės narės buvo nusprendusios tik iš dalies atsieti. Valstybės narės į BIS įtraukė pirmiau paramai skirtą 4,2 milijardo eurų sumą.

III

Susietąją paramą integravus į BIS, valstybėms narėms buvo suteikta didelė veiksmų laisvė nustatyti kriterijus, taikomus ūkininkams paskirstant turimas sumas. Tačiau galutinė atsakomybė už nuoseklią ES biudžeto vykdymą ir bendrą ES teisės aktų žemės ūkio sektoriuje principų laikymąsi tenka Komisijai.

IV

Nuo 2015 m. BIS pakeis nauja bazinės išmokos schema, kuri turės tam tikrų pagrindinių BIS elementų. Valstybės narės, iki 2021 finansinių metų pagal naująją schemą mokėdamos išmokas, turės galimybę atsižvelgti į BIS teisių į išmokas vertę.

V

Audito Rūmai tikrino, ar Komisija veiksmingai valdė susietosios paramos integravimą į BIS. Konkrečiai Audito Rūmai nagrinėjo, ar Komisija tinkamai prižiūrėjo ir tikrino teisių į išmokas skaičiavimą valstybėse narėse, ar valstybių narių teisės aktai atitiko ES teisės aktuose nustatytas sąlygas ir principus ir ar kompetentingos institucijos buvo įdiegusios veiksmingas patikras siekiant užtikrinti teisingą teisių į išmokas skaičiavimą ir paskirstymą.

VI

Audito Rūmai daro išvadą, kad Komisijos vykdytas susietosios paramos integravimas į BIS buvo tik iš dalies veiksmingas.

VII

Audito Rūmai nustatė, kad Komisija neužtikrino, kad turimų sumų paskirstymui taikomi kriterijai visuomet būtų suderinti su ES principais, visų pirma susijusiais su ūkininkų nediskriminavimu ir proporcingumu. Šiame kontekste susietosios paramos integravimas į BIS buvo nenuosekliai įgyvendinamas, o kai kuriuose sektoriuose ūkininkai gavo neplanuotos naudos. Be to, buvo nustatyta trūkumų, susijusių su tuo, kaip Komisija vykdo taikomų viršutinių ribų laikymosi priežiūrą, tikrina, kaip valstybės narės laikosi taikomų ES teisės aktų ir užtikrina, kad būtų ištaisytos klaidos.

VIII

Nors valstybės narės iš esmės teisingai naudojo ūkininkų referencinius duomenis, Audito Rūmai nustatė reikšmingų trūkumų, susijusių su teisingu sumų apskaičiavimo taisyklių taikymu, viršutinių ribų laikymusi ir nacionalinio rezervo naudojimu. Taikant Komisijos nustatytą sistemą taip pat buvo nepakankamai paaiškinta, kokias patikras turi vykdyti valstybės narės siekdamos užtikrinti, kad teisės į išmokas būtų teisingai apskaičiuotos, o valstybių narių kontrolės sistemų kokybė buvo nevienoda. Todėl teisų į išmokas vertės kartais būdavo neteisingai apskaičiuojamos, o BIS parama būdavo neteisėtai išmokama ūkininkams.

IX

Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai:

- a) siekiant užtikrinti nuoseklų bendroje naujų tiesioginių išmokų schemų rinkoje vykdomų BŽŪP priemonių įgyvendinimą, tinkamai nustatyti aiškias gaires ir reikalauti, kad valstybės narės įrodytų, jog patvirtinti kriterijai yra objektyvūs ir nediskriminuojantys, tokiu būdu išvengiant rinkos ar konkurencingumo iškraipymo;
- b) veiksmingai prižiūrėti, kaip laikomasi taikomų viršutinių ribų, ir laikytis visapusiškesnio požiūrio į atitikties patvirtinimo tikrinimus, kuris užtikrintų, kad būtų atsižvelgiama į konkrečius su teisėmis į išmokas pagrįstos paramos schemos rizikos veiksnius ir būtų greičiau imamasi tolesnių veiksmų dėl nustatytų neatitikties atvejų;
- c) užtikrinti teisų į išmokas, kurių vertės nebuvo apskaičiuotos laikantis taikomų taisyklių, koregavimo vykdymą ir nepagrįstai paskirtų teisų į išmokas bei neteisėtai pagal BIS išmokėtų sumų susigrąžinimą, visų pirma sisteminių klaidų atvejais;
- d) numatyti, kad mokėjimo agentūros nustatytų aiškias procedūras, apimančias veiksmingas skaičiavimus pagrindžiančių duomenų patikimumo ir valstybių narių skiriamų teisų į išmokas tikslumo patikras.

Aiškinamoji informacija

01

Tiesioginės paramos ūkininkams atsiėjimas nuo produkcijos ir Bendrosios išmokos schemos (BIS) įvedimas buvo esminiai 2003 m. vykdytos Bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) reformos elementai. Pagrindinis BIS tikslas buvo vykdant politiką persiorientuoti nuo rinkos rėmimo prie ūkininkams teikiamos atsietosios pajamų paramos, tokiu būdu ūkininkus geriau orientuojant į rinką ir išvengiant rinkos iškraipymo.

02

BIS yra pagrįsta teisių į išmokas skyrimu kiekvienam ūkininkui. Finansiniu požiūriu BIS yra svarbiausia BŽŪP paramos schema. Visos jos lėšos yra finansuojamos iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF). 2013 m. biudžete BIS mokėjimai sudarė 70 % EŽŪGF išlaidų ir 54 % viso žemės ūkio ir kaimo plėtros ES biudžeto.

03

2005–2007 m. 17 valstybių narių įdiegė BIS¹, kuri pakeitė daugumą tiesioginių išmokų schemų, susietų su dirbamais žemės plotais arba gyvulių skaičiumi.

04

Tačiau valstybėms narėms buvo leista išlaikyti tam tikrą su žemės ūkio produkcija susietos paramos procentinę dalį arba į BIS neįtraukti tam tikrų tiesioginių išmokų tipų². Be to, kai kuriuose žemės ūkio sektoriuose tiesioginės išmokos vis dar nebuvo įtrauktos į BIS³.

Bendrosios išmokos schema po bendros žemės ūkio politikos būklės patikrinimo 2008 m.

Susietosios paramos integravimas į BIS

05

2008 m. Komisija ir Taryba atliko BŽŪP peržiūrą, žinomą kaip „BŽŪP patikrinimas“⁴. Susietosios paramos, kuriai vis dar nebuvo taikoma BIS, arba kurią valstybės narės buvo nusprendusios ir toliau palikti visiškai ar iš dalies susietą su produkcija, atveju Taryba pritarė Komisijos sprendimui iki 2012 m. ją dar labiau atsieti. Tačiau valstybėms narėms buvo leista ir toliau išmokas už karves žindenes, avis ir ožkas sieti su produkcija⁵.

- 1 Belgija, Danija, Vokietija, Airija, Graikija, Ispanija, Prancūzija, Italija, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Austrija, Portugalija, Slovėnija, Suomija, Švedija ir Jungtinė Karalystė bei 10 kitų 2004 ir 2007 m. į ES įstojusių valstybių narių nusprendė įdiegti pereinamąjį laikotarpį taikomą atsietą su plotais susijusią schemą (Bendrosios išmokos už plotą schemą), kuri nėra grindžiama teisėmis į išmokas.
- 2 Visos valstybės narės, išskyrus 2004 ir 2007 m. į ES įstojusias šalis turėjo įdiegti BIS. Valstybės narės galėjo nuspręsti, koks bus atsiejimo lygis ir toliau mokėdamos tam tikras visiškai arba tik iš dalies susietas išmokas, pavyzdžiui, išmokas už pašėlių plotą, priemokas už galvijus, avis ir ožkas bei pagalbą apynių auginimui, kurią valstybės narės galėjo tik iš dalies atsieti arba visai neatsiejo. Į schemos taikymo apimtį taip pat galėjo būti neįtraukti atokiausi ES regionai ir parama už sėklų gamybą.
- 3 Kaip pavyzdžius galima įvardyti konkrečią priemoną už kokybę kietųjų kviečių atveju, išmokas už baitymingus augalus, ryžius, riešutus, energetinius augalus, krakmolo gamybai skirtas bulves ir bulvių krakmolą, medvilnę, cukrų, pagalbą už ankštinius augalus ir priemoką už sausąjį pašarą.
- 4 2009 m. sausio 19 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 73/2009, nustatantis bendrąsias tiesioginės paramos schemų ūkininkams pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatantis tam tikras paramos schemas ūkininkams, iš dalies keičiantis reglamentus (EB) Nr. 1290/2005, (EB) Nr. 247/2006, (EB) Nr. 378/2007 ir panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1782/2003 (OL L 30, 2009 1 31, p. 16).
- 5 Be to, buvo ir toliau mokama už medvilnę teikiama susietoji parama. Valstybės narės taip pat galėjo ir toliau mokėti susietąją paramą atokiausiuose ES regionuose.

06

Tais pačiais metais Taryba patvirtino bendrojo vyno rinkos organizavimo reformą⁶. Valstybės narės galėjo pervesti ES lėšas iš nacionalinių programų vyno sektoriuje ir vynuogių augintojams skirti teises į išmokas. Be to, valstybės narės galėjo skirti teises į išmokas, susijusias su tais plotais, už kuriuos ūkininkai buvo gavę ES paramą dėl to, kad išnaikino savo vynuogynus.

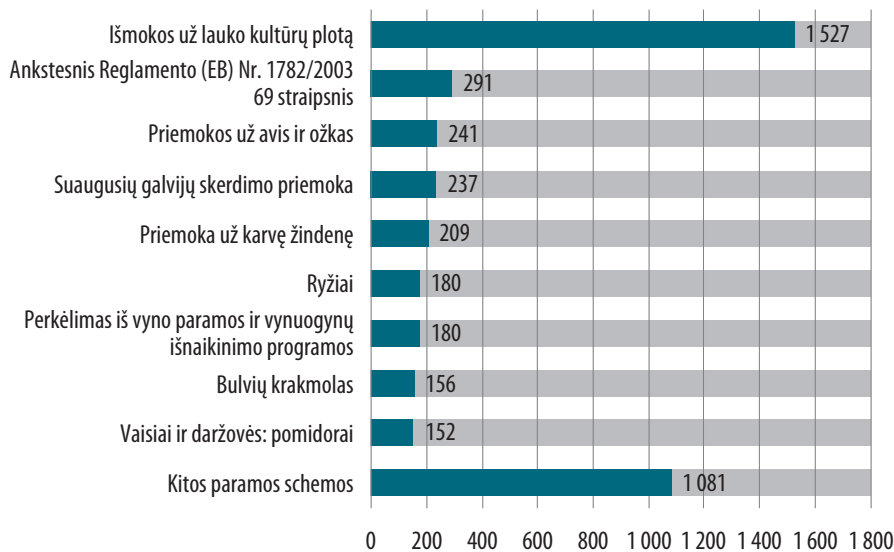
07

2010–2012 m. susietosios paramos mokėjimus integravus į BIS, jų beveik nebeliko. Tokiu būdu valstybės narės, skirdamos ūkininkams teises į išmokas, galėjo paskirstyti papildomą 4,2 milijardo eurų sumą, kuri buvo anksčiau numatyta kaip susietoji parama arba buvo pervesta iš vyno sektoriaus⁷. **1 diagramoje** parodytas pagal kiekvieną schemą turimų sumų pasiskirstymas⁸.

- 6 2008 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 479/2008 dėl bendro vyno rinkos organizavimo, iš dalies keičiantis reglamentus (EB) Nr. 1493/1999, (EB) Nr. 1782/2003, (EB) Nr. 1290/2005, (EB) Nr. 3/2008 ir panaikinantys reglamentus (EEB) Nr. 2392/86 bei (EB) Nr. 1493/1999 (OL L 148, 2008 6 6, p. 1).
- 7 Bendras grynasis BIS vertės padidėjimas šiuo laikotarpiu sudarė 3,5 milijardo eurų, kadangi valstybės narės galėjo dalį turimų sumų, skirtų finansuoti specialią paramą, teikiamą pagal Reglamento (EB) Nr. 73/2009 68 straipsnį, panaudoti vėliau.
- 8 Išsamesnė apžvalga pateikta **Įpriede**.

1 diagrama

Turimų į BIS integruotinių sumų pasiskirstymas pagal schemą 2010–2012 m. (milijonais eurų)

08

Turimų sumų paskirstymas pagal valstybes nares parodytas **2 diagramoje**.

Į schemą integruotinos paramos pasiskirstymas pagal valstybes nares 2010–2012 m.

Nacionalinės viršutinės ribos ir nacionaliniai rezervai

09

Kaip ir visoms tiesioginėms išmokoms, BIS išlaidoms taikoma metinė kiekvienos valstybės narės nustatoma viršutinė biudžeto riba. Viršutinės ribos turėtų užtikrinti, kad bendras teisių į išmokas lygis neviršytų dabartinių biudžeto apribojimų⁹.

10

Valstybės narės, laikydamosi susietosios paramos integravimo į BIS susitarimų, gali ūkininkams paskirstyti teises į išmokas arba padidinti jau turimų teisių į išmokas vertę tuo pat metu laikydamosi sektoriams nustatyto konkrečių viršutinių ribų. Bendra visų tam tikroje valstybėje narėje ūkininkams paskirstytų teisių į išmokas vertė neturi viršyti BIS nacionalinės biudžeto viršutinės ribos.

11

Kiekviena kartu su reikalavimus atitinkančios žemės ūkio paskirties žemės hektaru deklaruota teisė į išmokas suteikia šios teisės turėtojui teisę gauti su ja susijusių BIS paramos sumą. Tai vadinama „aktyvavimu“. Beveik visų BIS įdiegusių valstybių narių atveju daugiau kaip 95 % visos ūkininkams paskirstytų teisių į išmokas vertės viršta BIS paramos išmokomis.

⁹ Biudžeto viršutinės ribos taikomos n kalendoriniams metams, kuriais ūkininkai teikia savo metines bendrąsias paraiškas paramai gauti. Paramos išmokos įskaitomos į sekančių n+1 finansinių metų biudžetą. Tačiau ūkininkams galiausiai išmokamos sumos yra mažesnės už viršutinę biudžeto ribą, kadangi nebūtinai visi ūkininkai prašo su visomis jų teisėmis į išmokas susijusios paramos. Be to, pažymėtina, kad visų pirma iki 2012 m. metinėms 5 000 eurų viršijančioms išmokoms buvo taikomas sumažinimas (žinomas kaip „moduliuojimas“) siekiant finansuoti kaimo plėtros priemones. Paramos išmokos taip pat gali būti sumažintos taikant administracines sankcijas.

12

Valstybės narės turi naudoti nacionalinį rezervą, kuris atitinka atitinkamų nacionalinių BIS viršutinių ribų ir bendros visų paskirstytų teisių į išmokas vertės skirtumą. Nacionalinis rezervas visų pirma turi būti naudojamas teisių į išmokas skyrimui ypatingoje padėtyje atsidūrusiems ūkininkams¹⁰. Valstybės narės gali panaudoti šias lėšas skirdamos teises į išmokas tiems ūkininkams, kurie pradeda vykdyti žemės ūkio veiklą arba kurie gyvena vietovėse, kuriose taikomos restruktūrizavimo ir plėtros programos.

Teisės į išmokas po 2014 m.

13

BIS galioja iki 2014 m. pabaigos. Nuo 2015 paraiškų teikimo metų ją pakeis nauja bazinės išmokos schema, kuri taip pat bus pagrįsta teisėmis į išmokas¹¹. Šių teisių į išmokas vertė bus iš esmės pagrįsta nacionalinėmis arba regioninėmis vienodo dydžio pagalbos už hektarą sumomis. Tačiau valstybės narės turės galimybę iki 2018 m. atsižvelgti į BIS teisių į išmokas vertę laipsniškai jas pritaikant prie regioninio vidurkio (konvergencija). Tokiu būdu iki 2021 finansinių metų BIS teisių į išmokas apskaičiavimas gali turėti įtakos išmokoms, kurios bus mokamos ūkininkams ateityje.

Komisijos ir valstybių narių vaidmenys vykdant BIS išlaidas

Komisijos atsakomybė už užtikrinimą, kad BIS išlaidos atitiktų ES taisykles ir principus

14

Pagal ES finansinį reglamentą Komisija EŽŪGF išlaidas vykdo pasitelkdama pasidalijamojo valdymo su valstybėmis narėmis sistemą¹². Tai reiškia, kad teisių į išmokas ir išmokamos BIS paramos verčių apskaičiavimo bendrosios taisyklės yra nustatytos ES reglamentuose¹³, tačiau valstybės narės privalo imtis visų teisėkūros, reglamentavimo, administracinių ar kitų priemonių, būtinų tam, kad būtų apsaugoti finansiniai ES interesai.

15

Komisijai tenka galutinė atsakomybė už biudžeto vykdymą; ji yra atskaitinga už mokėjimų teisėtumą bei patikimą su išlaidomis susijusių finansų valdymą, tuo tarpu valstybės narės yra atsakingos už teisių į išmokas apskaičiavimą ir vėliau akredituotų mokėjimo agentūrų vykdymą BIS paramos išmokėjimą ūkininkams. Pagal iš EŽŪGF finansuojamų išlaidų reglamentavimo tvarką Komisija privalo stebėti, kaip valstybės narės taiko iš EŽŪGF finansuojamas priemones ir užtikrinti atitiktį taikomiesiems ES reglamentams ir principams¹⁴. Su susietosios paramos įtraukimu į BIS susijusių pareigų pasiskirstymas parodytas **3 diagramoje**.

10 Žr. 36 dalį.

11 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1307/2013, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemos ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės ir panaikinami Tarybos reglamentas (EB) Nr. 637/2008 ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 73/2009 (OL L 347, 2013 12 20 p. 608).

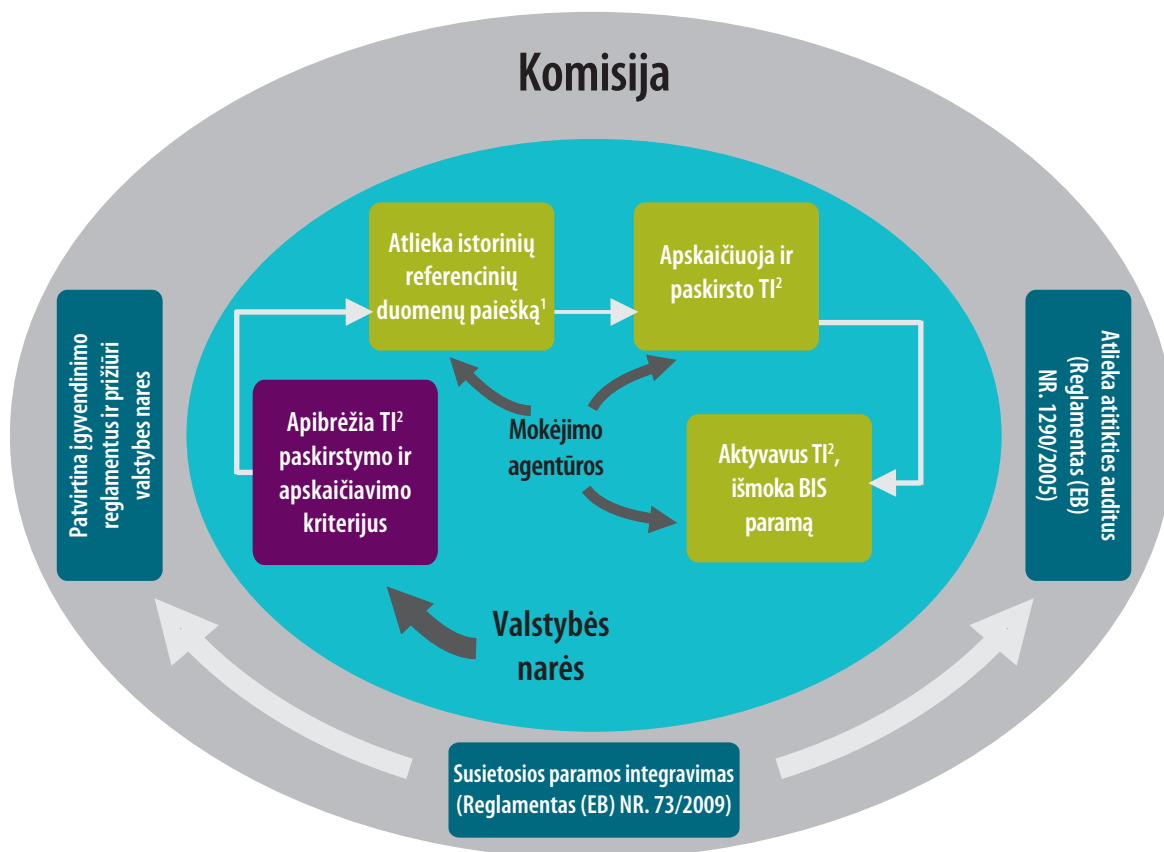
12 2002 m. birželio 25 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento 53b straipsnis ir antros dalies I antraštinė dalis (OL L 248, 2002 9 16, p. 1). Ta pati nuostata taip pat taikoma ir pagal Finansinį reglamentą, kuris įsigaliojo 2013 m. sausio 1 d. (2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių ir kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 (OL L 298, 2012 10 26, p. 1).

13 Reglamentas (EB) Nr. 73/2009 ir 2009 m. spalio 29 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1120/2009, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams, III antraštinėje dalyje numatytos bendrosios išmokos schemas taikymo taisyklės (OL L 316, 2009 12 2, p. 1).

14 2005 m. birželio 21 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1290/2005 dėl bendrosios žemės ūkio politikos finansavimo (OL L 209, 2005 8 11, p. 1).

3 diagrama

Su susietosios paramos įtraukimu į BIS susijusios pareigos pagal Reglamentą (EB) Nr. 73/2009

1 Tik istorinis modelis. Taikant regioninį modelį atsižvelgiama į regioninį vidurkį.

2 TI – Teisės į išmokas.

Valstybėms narėms buvo suteikta didelė veiksmų laisvė nustatant turimos paramos paskirstymo vadovaujantis politiniais tikslais kriterijus

16

2005 m. įvedus BIS, valstybės narės galėjo pasirinkti, ar teises į išmokas apskaičiuoti remiantis susietąja parama, kurią ūkininkai buvo gavę konkrečiu referenciniu laikotarpiu (tai vadinama „istoriniu modeliu“), ar remiantis regioninėmis vienodo dydžio sumomis už hektarą („regioninis modelis“). Taip pat buvo taikomos mišrios formos, kurios apėmė abiejų modelių elementus („hibridiniai modeliai“).

17

Pagal susietosios paramos integravimo į BIS principus, kuriuos Taryba nustatė 2008 m. BŽŪP būklės patikrinimo metu, valstybės narės turėjo didelę veiksmų laisvę, susijusią su turimų sumų paskirstymu ūkininkams¹⁵. Tokiu būdu jos galėjo nuspręsti su atitinkamais žemės ūkio sektoriais susijusias referencines sumas apskaičiuoti remiantis objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais, visų pirma atsižvelgdamos į paramą, kurią ūkininkai tiesiogiai ar netiesiogiai buvo gavę pagal atitinkamas paramos schemas konkrečiu referenciniu laikotarpiu¹⁶. Arba valstybės narės galėjo nustatyti žemės ūkio veiklos, kurią ūkininkai vykdė per vienerius ar kelerius referencinio laikotarpio metus, tipus ir paramą paskirstyti remiantis šiuo veiklos tipu¹⁷.

15 Reglamento (EB) Nr. 73/2009 63–67 straipsniai.

16 Reglamento (EB) Nr. 73/2009 64 ir 65 straipsniai.

17 Reglamento (EB) Nr. 73/2009 63 straipsnio 2 dalies a punktas. Šiuo atveju valstybės narės turėjo užtikrinti, kad ūkininkai, kurie anksčiau buvo gavę susietosios paramos, gaus ne mažiau nei 75 % vidutinės metinės paramos, kurią jie gavo pagal visas tiesiogines išmokas atitinkamais referenciniais laikotarpiais. Regioninę BIS formą įvedusios valstybės narės taip pat galėjo panaudoti visą turimą paramą arba jos dalį visų atitinkamo regiono ūkininkų teisių į išmokas vertei padidinti papildoma vienoda suma, tenkančia vienai teisei į išmokas.

18

Audito Rūmai, atsižvelgdami į dideles sumas, kurios po 2008 m. atlikto BŽŪP būklės patikrinimo buvo įtrauktos į BIS, ir į konkrečią riziką, susijusią su kiekvienam ūkininkui tenkančių referencinių sumų skaičiavimu visų pirma tose valstybėse narėse, kurios buvo nusprendusios taikyti istorinį BIS modelį, nusprendė atlikti 2010–2012 m. suteiktų teisių į išmokas skaičiavimų atitikties auditą.

19

Audito metu buvo keliamas šis pagrindinis klausimas: ar Komisija veiksmingai valdė susietosios paramos integravimą į bendrosios išmokos schemą? Audito Rūmai nagrinėjo tokius konkrečius klausimus:

- a) Ar Komisija tinkamai prižiūrėjo ir tikrino teisių į išmokas skaičiavimą?
- b) Ar valstybių narių teisės aktai atitiko ES teisės aktuose nustatytas sąlygas ir principus ir ar kompetentingos institucijos teisingai apskaičiavo ir paskirstė ūkininkams skirtas teises į išmokas?
- c) Ar valstybių narių kompetentingos institucijos veiksmingai tikrino, ar teisių į išmokas apskaičiavimas ir paskirstymas buvo teisingi?

20

Auditas buvo atliekamas Komisijoje bei Graikijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje ir Nyderlanduose. Šioms valstybėms narėms teko 92 % 2010–2012 m. į BIS integruotos paramos sumų. Visos šios valstybės narės 2005 arba 2006 m. buvo įdiegusios istorinį BIS modelį.

21

Audito metodas apėmė įvertinimą, kaip Komisija prižiūrėjo teisių į išmokas apskaičiavimą ir paskirstymą visų pirma atsižvelgiant į susietosios paramos integravimą į BIS, dėl kurio buvo nutarta BŽŪP būklės patikrinimo metu 2008 m. Audito Rūmų darbas taip pat apėmė nacionalinių įgyvendinimo aktų peržiūrą, valdymo ir kontrolės sistemų analizę bei į imtį įtrauktų 377 bylų, susijusių su naudos gavėjais, kurie 2010–2012 m. gavo padidėjusios vertės teises į išmokas arba naujas teises į išmokas, dokumentais pagrįstus atitikties testus.

Su Komisijos vykdoma priežiūra ir valstybių narių įgyvendinimu susiję trūkumai turėjo neigiamos įtakos nuosekliam 2008 m. BZUP būklės patikrinimo metu patvirtintų principų taikymui

22

Audito Rūmai, remdamiesi pirmiau aprašytais analizėmis, nustatė, kad dėl Komisijos vykdomos priežiūros stokos valstybės narės susietąją paramą integruodamos į BIS ir apskaičiuodamos teises į išmokas ne visuomet laikydavosi ES teisės aktuose nustatytų principų, kaip paaiškinta toliau.

Komisija nepatvirtino įgyvendinimo nuostatų ir neteisingai įvertino valstybių narių taikomus turimų sumų paskirstymo kriterijus...

23

Kaip pažymėta pirmiau, valstybės narės turėjo didelę veiksmų laisvę nustatydamos susietosios paramos sumų, kurios buvo tinkamos integruoti į BIS, paskirstymo kriterijus, tačiau kriterijai turėjo būti objektyvūs ir nediskriminaciniai, o juos taikant visų pirma turėjo būti atsižvelgta į paramą, kurią ūkininkai buvo tiesiogiai ar netiesiogiai gavę vienerius ar kelerius referencinio laikotarpio metus. Dažniausiai tai būdavo 2005–2008 m. Panašūs principai buvo taikomi schemoms, kurios buvo atsietos dar 2005 m., tačiau kurių atveju valstybė narė buvo pasirinkusi galimybę jas palikti iš dalies susietas. Šiuo atveju parama turėjo būti proporcinga ūkininkų pradiniais referenciniais laikotarpiais¹⁸ gautai paramai, tačiau valstybės narės taip pat galėjo pasirinkti vėlesnį reprezentatyvųjį laikotarpį.

24

Nepaisant Reglamente (EB) Nr. 73/2009 nustatytos prievolės patvirtinti detalias taisykles¹⁹, Komisija nenustatė jokių susietosios paramos integravimo į BIS įgyvendinimo taisyklių, išskyrus kai kurias su vaisių ir daržovių bei vyno sektoriumi susijusias technines nuostatas²⁰. Komisija taip pat neprašė valstybių narių, kad šios pateiktų išsamias ataskaitas apie savo patvirtintus kriterijus ir juos pagrįstų. Todėl ji neatliko *ex ante* įvertinimo, skirto nustatyti, ar valstybės narės patvirtino bendrą nuoseklų metodą ir skirstė turimą paramą laikydamosi ES principų.

...šiuo kontekste kai kurie valstybių narių nustatyti kriterijai ne visada atitiko ES teisės aktus ar principus

25

Audito Rūmai nustatė, kad aplankytos valstybės narės iš esmės buvo patvirtinusios kriterijus, kuriuos taikant buvo atsižvelgiama arba į tiesioginės paramos, kurią ūkininkai buvo gavę vienerius ar kelerius ataskaitinius laikotarpius, sumas, arba į reikalavimus atitinkančių hektarų ar subsidijuojamų gyvulių skaičių. Paramos schemų, kaip antai paramos už sausųjų pašarų perdirbimą arba už bulvių krakmolą atveju, kuomet anksčiau parama būdavo mokama perdirbėjams, ūkininkai gaudavo referencinę sumą, kuri buvo nustatoma remiantis pristatyta žaliava arba kiekiais, kurie būdavo nurodyti su gamintoju sudarytoje tiekimo sutartyje.

18 Dažniausiai tai būdavo 2000–2002 m.

19 Reglamento (EB) Nr. 73/2009 142 straipsnio d punktas.

20 Reglamentas (EB) Nr. 1120/2009.

26

Pagal ES teisės aktus reikalaujama, kad referenciniai laikotarpiai būtų reprezentatyvūs. Tačiau valstybės narės ne visada galėjo pagrįsti, kodėl jos buvo pasirinkusios konkretų laikotarpį kaip „reprezentatyvų“, ir nenuosekliai interpretavo integruojant susietąją paramą į BIS taikomus principus. Dėl to panašiose situacijose esantys ūkininkai kartais buvo traktuojami nevienodai.

27

Todėl Italijoje ir Graikijoje nacionalinės institucijos laikėsi apdairaus požiūrio apskaičiuodamos teises į išmokas remdamosi referenciniu laikotarpiu atitinkamuose sektoriuose ūkininkų gautomis tiesioginių išmokų sumomis.

Tačiau Ispanijoje institucijos, siekdamos iki galo išnaudoti turimą paramą, nusprendė kiekvieno ūkininko kasmet referenciniu laikotarpiu gautą susietosios paramos sumą padauginti iš koeficiento. Tačiau kai kuriuose sektoriuose šios pakoreguotos sumos ženkliai viršijo referenciniu laikotarpiu ūkininkų gautą sumą. Taigi ūkininkams šiuose sektoriuose buvo suteiktos teisės į išmokas, kurių bendra vertė 32,6 milijono eurų viršijo referenciniu laikotarpiu gautą metinę susietųjų išmokų sumą. Audito Rūmų skaičiavimais, tokiu būdu atitinkamuose sektoriuose dirbantys ūkininkai gaudami BIS išmokas per metus iš viso gauna maždaug 29 milijonus eurų siekiančios neplanuotos naudos. Teisių į išmokas perteklinė vertė lyginant su referenciniu laikotarpiu gautomis sumomis parodyta **1 lentelėje**.

1 lentelė Teisių į išmokas vertės procentinis padidėjimas, viršijantis Ispanijoje referenciniu laikotarpiu gautų susietosios paramos mokėjimų lygį

Į BIS integruota schema	Teisių į išmokas perteklinė vertė
Specifinė priemoka už kietųjų kviečių kokybę	12,2 %
Papildoma išmoka už kietuosius kviečius	18,1 %
Pagalba už alyvmedžių giraites	1,4 %
Priemokos už avis ir ožkas	7,6 %
Papildomos priemokos už avis ir ožkas	4,4 %
Priemoka už baltymingus augalus	31,5 %
Pagalba už sėklas	76,8 %

28

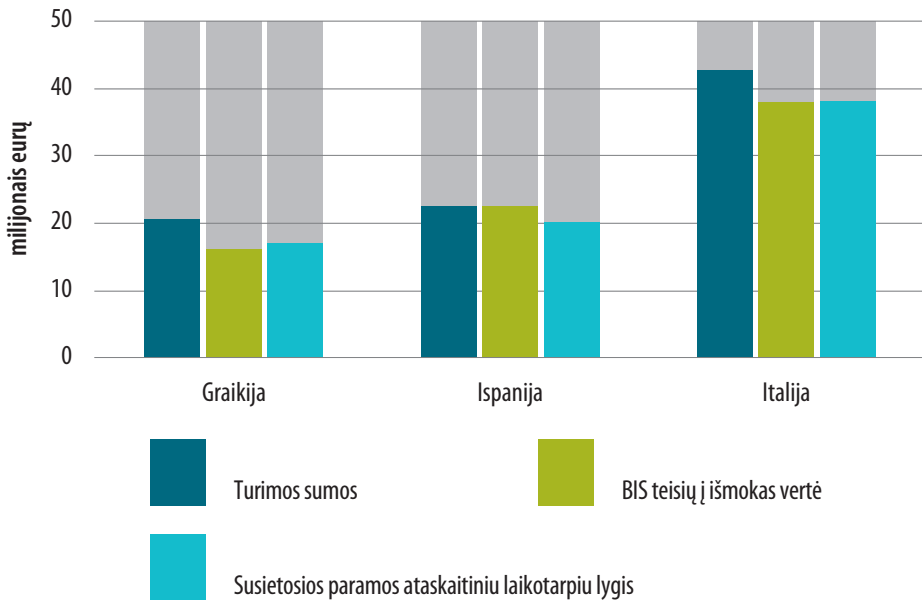
Nyderlandų institucijų metodas buvo panašus į Ispanijos institucijų taikytą metodą. Jos nusprendė visą turimą paramą paskirstyti remiantis referenciniu laikotarpiu dirbtų hektarų ar paskerstų gyvulių skaičiumi, o ne remiantis faktinėmis ūkininkų gautomis paramos sumomis, tokiu būdu sukeliant neplanuotos naudos riziką. Tačiau tokių veiksmų poveikis buvo nedidelis arba jo išvis nebuvo, kadangi atitinkamuose sektoriuose referenciniu laikotarpiu pateiktos paraiškos paramai gauti dažniausiai viršydavo turimą biudžetą. Tik sėklų sektoriuje naudos gavėjai gavo teises į išmokas, kurių vertė 46 % viršijo susietosios paramos mokėjimus referenciniu laikotarpiu.

29

Skirtingas panašioje padėtyje esančių ūkininkų traktavimas, kuris vėliau buvo taikomas kai kuriuose sektoriuose dėl to, kad buvo laikomasi nenuoseklių metodų, parodytas **4 diagramoje** specialios priemokos už kietųjų kviečių kokybę atveju.

4 diagrama

Specialios priemokos už kietųjų kviečių kokybę integravimas

30

Tuo tarpu, kai daugumos integravimų schemų atveju Italija pasirinko 2005–2008 m. susietųjų išmokų metinį vidurkį, Graikija, Ispanija ir Nyderlandai pasirinko trumpesnius dvejų trejų metų laikotarpius, o Ispanijoje priemokos už avis ir ožkas integravimui buvo pasirinktas tik vienerių metų laikotarpis. Pastaruoju atveju Audito Rūmai pažymėjo, kad tai leido institucijoms sutelkti turimas sumas mažesnei ūkininkų populiacijai. Prancūzija 2010 m. integravimų schemų atveju nusprendė, kad atskiri ataskaitiniai metai turėtų būti tie 2005–2008 m. laikotarpio metai, per kuriuos ūkininkas buvo gavęs didžiausią susietosios paramos sumą.

31

Taip pat buvo nustatyta atveju, kai valstybės narės kartais skirstė turimas sumas pažeisdamos nediskriminavimo ir proporcingumo principus (žr. **1 langelį**).

1 langelis

Diskriminacinio ūkininkų traktavimo pavyzdžiai

Kitaip nei kitose Audito Rūmų apšviestose šalyse, Graikijoje institucijos 5 % sumažino ūkininkams skirtas referencines sumas ryžių, kietųjų kviečių, baltymingų augalų ir riešutų sektoriuose. Šį sumažinimą jos paaiškino kaip moduliacijos pritaikymą, kuomet visos referencinio laikotarpio (2007–2008 m.) tiesioginės išmokos buvo sumažintos siekiant finansuoti su kaimo plėtros priemonėmis susijusias išlaidas²¹. Tačiau kadangi moduliacijos procedūra buvo pritaikyta visoms tiesioginėms išmokoms ir paveikė tik 5 000 eurų viršijančias metines sumas, teisių į išmokas vertė buvo mažesnė nei faktinė daugelio ūkininkų referenciniu laikotarpiu gauta susietoji parama. Kadangi BIS paramai, kurią institucijos išmokėjo nuo 2010 m., taip pat buvo taikomi moduliacijos tikslais daromi sumažinimai, ūkininkai, kuriuos paveikė susietosios paramos integravimas, iš esmės gavo mažiau paramos ir buvo diskriminuojami tų ūkininkų atžvilgiu, kuriems toks integravimas įtakos neturėjo.

Italijoje institucijos apskaičiavo specialios priemokos už kietųjų kviečių kokybę, specialios išmokos už ryžius ir riešutams skirtos paramos gavėjams skirtas teises į išmokas remiantis faktine iki moduliacijos jų gauta susietosios paramos suma. Tačiau buvo ūkininkų, kurių tam tikru referenciniu laikotarpiu gautoms išmokoms buvo taikomi sumažinimai ir išimties, kadangi nacionalinės institucijos buvo nutarusios, kad jie šiomis kultūromis buvo apsodinę mažesnius plotus, nei buvo deklaruota. Italijos institucijos, pasitelkdamos kaip pagrindą faktinę išmokėtą sumą, o ne nustatytą plotą atitinkančią sumą, visam laikui sumažino ūkininkų referencines sumas ir tuo pačiu jiems skirtas BIS išmokas. Tokiu būdu jos nukentėjusius naudos gavėjus už tą patį nusižengimą nubaudė daugiau kaip vieną kartą, o ūkininkai patyrė finansinių nuostolių, kurie buvo neproporcingi pradžioje jiems pritaiktos sankcijos tikslams.

21 Žr. 2003 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1782/2003, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams bei iš dalies keičiančio reglamentus (EEB) Nr. 2019/93, (EB) Nr. 1452/2001, (EB) Nr. 1453/2001, (EB) Nr. 1454/2001, (EB) Nr. 1868/94, (EB) Nr. 1251/1999, (EB) Nr. 1254/1999, (EB) Nr. 1673/2000, (EEB) Nr. 2358/71 ir (EB) Nr. 2529/2001 II antraštinės dalies 2 skyrių (OL L 270, 2003 10 21, p. 1).

Be to, nebuvo nuosekliai šalinami susietosios paramos integravimo į BIS šalutiniai poveikiai

32

Pagal taikomus teisės aktus²² valstybės narės turėjo galimybę nepadidinti teisių į išmokas vertės arba neskirti jų, ūkininkams pardavus ar pervedus savo žemės valdas ar teises į priemokas arba pasibaigus su jų visomis teisėmis ar jų dalimi susijusiai nuomos sutarčiai prieš jiems pranešant apie atsiejimą ir atitinkamas nuostatas, nes tokiu būdu, padidinus teisės į išmokas vertę arba ją priskyrus, atitinkamas ūkininkas gautų neplanuotos naudos.

33

Iš aplankyty valstybių narių tik Prancūzija dažniausiai naudodavosi šiuo mechanizmu, tačiau pasibaigus referenciniam laikotarpiui susigrąžino visas referencines sumas, atitinkančias sumažintą veiklos apimtį dirbamo ploto arba paskerstų reikalavimus atitinkančių gyvulių skaičiaus atžvilgiu. Tačiau tai taip pat nepriklausė žemės valdos ar teisių į priemokas pardavimo, pardavimo ar nuomos sutarties galiojimo pasibaigimo atvejams, nurodytiems ES teisės aktuose.

34

Italija netaikė neplanuotos naudos sąlygos ir todėl ūkininkai, kurie tarp referencinio laikotarpio ir paramos į BIS integravimo metų ženkliai sumažino dirbamų hektarų skaičių, galėjo sutelkti paramą į labai mažus plotus. Vienu Audito Rūmų audituotu atveju dėl šios procedūros susiklostė padėtis, kai ūkininkui, kuris referenciniu laikotarpiu apsodino ryžiais maždaug 70 ha ploto ir tokiu būdu gavo 30 425 eurų susietosios paramos sumą, reikėjo tik 0,41 ha reikalavimus atitinkančios žemės, kad galėtų gauti tokią pačią BIS paramos sumą.

Valstybės narės kartais neteisingai taikydavo galiojančias taisykles

35

Audito Rūmai audito metu nustatė, kad dėl Komisijos vykdomos priežiūros stokos valstybės narės susietąją paramą integruodamos į BIS ne visuomet laikydavosi ES teisės aktuose nustatytų principų, kaip paaiškinta toliau.

Komisija aiškiai nenustatė sąlygų, pagal kurias ūkininkai iš nacionalinio rezervo galėtų gauti teises į išmokas...

36

Tam tikroje ypatingoje padėtyje, kurią apibrėžia Komisija, esantys ūkininkai turi teisę gauti teises į išmokas iš nacionalinio rezervo. Į savo įgyvendinimo nuostatas Komisija, pavyzdžiui, įtraukė atvejus, kai ūkininkai investavo į sektorių, kuriame pagal šias nuostatas jie būtų gavę didesnę susietosios paramos sumą, jei šis sektorius nebūtų buvęs atsietas. Tačiau Komisija, pažeisdama prieš BŽŪP būklės patikrinimą²³ galiojusias taisykles, neapibrėžė to, kas yra vadinama „investicija“. Todėl buvo atvejų, kai iškilo abejonių, ar ūkininkai iš tikrųjų šią investiciją atliko, ar jie būtų gavę didesnę konkrečią susietosios paramos sumą, jei atitinkami sektoriai nebūtų buvę integruoti į BIS (žr. **2 langelį**).

- 22 Reglamento (EB) Nr. 73/2009 41 straipsnio 6 dalis.
- 23 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 795/2004, nustatančio išsamias bendrosios išmokos schemos, pateiktos Tarybos reglamente (EB) Nr. 1782/2003, nustatančiame bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančiame tam tikras paramos schemas ūkininkams, įgyvendinimo taisykles, 21 straipsnis (OL L 141, 2004 4 30, p. 1).

Investicijoms skirtų teisių į išmokas pavyzdžiai

Prancūzijoje nacionalinės institucijos skyrė investicijoms skirtas teises į išmokas skerdimo priemonų gavėjams, kurie 2009 m. paskerdė daugiau galvijų nei referenciniu laikotarpiu. Tačiau institucijos nežinojo, ar šie ūkininkai iš tikrųjų investavo į gamybos pajėgumus, nusipirko gyvulių veisimui ar paprasčiausiai sumažino savo ūkininkavimo veiklą paskerdę savo gyvulius (atsargų mažinimas). Nacionalinių institucijų nustatyti įkainiai už gyvūnus taip pat buvo žymiai didesni nei neinvestavusių ūkininkų gauta susietosios paramos suma už vieną gyvulį.

Be to, Audito Rūmai Prancūzijoje nustatė atvejų, kai institucijos buvo suteikusios teises į išmokas investavimui į žemę, nors paraiškų teikėjai tik labai nežymiai pakeitė savo teisinį statusą.

37

Graikijoje ūkininkai iš nacionalinio rezervo gavo teisių į išmokas remiantis tuo, kad 2010 m. jie dirbo daugiau pasėlio plotų į BIS integruotame sektoriuje nei 2008 m., kurie buvo paskutiniai referencinio laikotarpio metai. Tačiau 2010 m., kaip ir 2008 m., žemės dirbimas buvo paprasčiausias rinkos paklausa pagrįstas su metine produkcija susijęs sprendimas, kuris nebūtinai buvo susijęs su faktinėmis investicijomis į gamybinį našumą, kaip antai papildomos žemės įsigijimą. Komisija taip pat nenustatė maksimalios su teisių į išmokas, skiriamų iš nacionalinio rezervo, vertės susijusios sumos už hektarą. Dėl to susiklostė situacijos, kurios neatitinka vienodo požiūrio principo. Pavyzdžiui, Audito Rūmai nustatė, kad Prancūzijoje galvijų ir avių sektoriuose dirbantys ūkininkai iš nacionalinio rezervo galėjo gauti teisių į išmokas, kurių vertė siekė iki 9 010 eurų už hektarą, nors tų ūkininkų, kurie gavo naudos į BIS integravus susietąją paramą tuose pačiuose sektoriuose, kuriems iš nacionalinio rezervo nebuvo skirstomos teisės į išmokas, atveju ES teisės aktuose nustatyta, kad didžiausia teisės į išmokas vertė už hektarą yra 5 000 eurų.

...o kai kuriais atvejais valstybės narės skirstė teises į išmokas nesiremamos ES teisės aktuose nustatyto teisiniu pagrindu...

38

Valstybės narės taip pat gali iš nacionalinio rezervo skirti teises į išmokas tiems ūkininkams, kurie pradeda vykdyti žemės ūkio veiklą ir kurie dirba tose srityse, kurioms yra taikomos viešosios intervencijos arba kuriose yra vykdomos restruktūrizavimo ir (arba) plėtros programos.

39

Audito Rūmai šio audito metu nustatė atvejų, kai valstybės narės buvo pavirtinusios priemones, kurios nebuvo paremtos jokia ES teisės aktuose pateiktu teisiniu pagrindu, arba kurios buvo priimtose pažeidžiant atitinkamas ES teises nuostatas (žr. **3 langelį**).

...arba apskaičiavo teisių į išmokas vieneto vertę remdamosi neskaidriais kriterijais

40

Kai kurioms ūkininkų kategorijoms Italija, Prancūzija ir Graikija buvo nustačiusios fiksuotą iš nacionalinio rezervo skiriamų teisių į išmokas vieneto vertę už hektarą. Tačiau Prancūzijoje ir Graikijoje vienam hektarui nustatomų sumų apskaičiavimo kriterijai buvo gana subjektyvūs, o Italijoje nebuvo audito sekos, leidžiančios patikrinti skaičiavimų teisingumą.

Teisių į išmokas skyrimas arba jų vertės padidėjimas nesiremiant jokia teisiniu pagrindu

Prancūzijos institucijos paskirstė teises į išmokas ūkininkams, kurie neturėjo jokių teisių į išmokas, arba padidino tų teisių į išmokas vertę, kurių vertė buvo daug mažesnė nei regioninė vidutinė vertė. Jos pagrindė tokį sprendimą bendra ūkininkavimo veiklos nutraukimo rizika. Tačiau pagal galiojančias ES teises nuostatas tai įmanoma tik tose srityse, kuriose vykdomos restruktūrizavimo ir (arba) plėtros programos. Tačiau Prancūzijos institucijos nei parengė specialios programos, nei įvardijo sritis, kuriose, kaip manyta, tokia ūkininkavimo veiklos nutraukimo rizika buvo tikėtina. Jos taip pat negalėjo pateikti įrodymų, kad šių teisių į išmokas vertės padidėjimas buvo veiksminga ūkininkavimo veiklos nutraukimo rizikos išvengimo priemonė arba kad ūkininkai patyrė konkrečius nuostolius, kuriuos reikėjo kompensuoti.

Pagal kitą priemonę Prancūzijos institucijos paskirstė 2 milijonų eurų vertės teises į išmokas tam tikriems veršelių augintojams, remdamosi tuo, kad šis konkretus sektorius patyrė nuosmukį, nors jos taip pat specialiai parėmė šiame sektoriuje veiklą pradėjusius ūkininkus. Šia priemone buvo siekiama sušvelninti cikliško padarinio tam tikrame žemės ūkio sektoriuje, tačiau ji nebuvo susijusi su konkrečia restruktūrizavimo ar plėtros programa.

Komisijos lygmeniu buvo taikomos neaiškios procedūros, skirtos stebėti, kaip laikomasi viršutinių BIS ribų...

41

Pagal galiojančias taisykles Komisija kasmet nustato BIS taikomą nacionalinę biudžeto viršutinę ribą, atsižvelgdama į įvairias valstybių narių pasirinktas susietosios paramos mokėjimų ar specialios paramos teikimo alternatyvas. Ši viršutinė riba yra maksimali visų tam tikroje valstybėje narėje ūkininkams paskirstytų teisių į išmokas vertė ir nacionaliniame rezerve numatyta suma.

42

Valstybės narės turi reguliariai pranešti Komisijai apie bendrą tam tikrais metais turimų (aktyvuotų arba ne) BIS teisių į išmokas vertę, aktyvavimui reikalingų hektarų skaičių ir nacionaliniame rezerve likusias sumas. Audito Rūmai pažymėjo, kad valstybės narės ne visada teikdavo šią informaciją laiku ir kad Komisija nebuvo įdiegusi visapusiškai veiksmingos tikrinimo, ar valstybės narės laikėsi taikomų BIS viršutinių ribų, sistemos²⁴. Komisija taip pat nepaaiškino, koku tikslu ji galiausiai panaudoja valstybių narių pateiktą informaciją.

...ir buvo atvejų, kai nebuvo laikomasi taikomų viršutinių ribų, o dėl to buvo nepagrįstai padidintos teisių į išmokas vertės

43

ES teisės aktuose nustatyta, kad bendra ūkininkams paskirstytų teisių į išmokas vertė neturi viršyti BIS taikomos nacionalinės biudžeto viršutinės ribos. Taipogi kiekvieno į BIS integruoto sektoriaus atveju valstybės narės negalėjo ūkininkams atitinkamuose sektoriuose paskirstyti daugiau teisių į išmokas, kurios viršytų kasmet numatomą nacionalinės viršutinės ribos su konkrečiu sektoriumi susijusio komponento sumą²⁵.

44

Prancūzijos institucijos, pažeisdamos ES teisės aktus²⁶, nesumažino visų teisių į išmokas vertės, kad finansuotų specialią pagal Reglamento (EB) Nr.73/2009 68 straipsnį teikiamą paramą ūkininkams²⁷. Todėl visų teisių į išmokas vertė Prancūzijoje buvo perdėta 4,61 %, o tai atitinka 357,3 milijono eurų sumą. Iš šios sumos 74 milijonai eurų buvo susiję su 2010 m. į BIS integruota parama. 2013 m. pavasarį atlikto Audito Rūmų audito metu Prancūzijos institucijos dar nebuvo ištaiusios teisių į išmokas vertės.

- 24 Žr. 44 dalį.
- 25 Žr. Reglamento (EB) Nr. 73/2009 XII priedą.
- 26 Reglamento (EB) Nr. 73/2009 69 straipsnio 6 dalies b punktas. Valstybės narės turėjo galimybę gauti reikalingų lėšų atlikdamos ūkininkams paskirtų C vertės linijinį sumažinimą. Tokiais atvejais Komisija atitinkamai sumažino BIS nacionalines biudžeto viršutinės ribas.
- 27 Prancūzijos institucijos sumažino visas BIS išmokas už 2010 paraiškų teikimo metus fiksuotu 3,92 % procentiniu dydžiu, už 2011 m. – fiksuotu 3,4 % procentiniu dydžiu, o už 2012 m. – fiksuotu 3,31 % procentiniu dydžiu. Taip pat žr. 2011 finansinių metų metinės ataskaitos 3.12 dalį ir 2012 finansinių metų metinės ataskaitos 3.13 dalį.

Priežiūros ir kontrolės trūkumai neigiamai paveikė teisių į išmokas ir paskesnių BIS išmokų apskaičiavimą

45

Teisingas teisių į išmokas apskaičiavimas yra esminė paskesnių BIS išmokų teisėtumo užtikrinimo sąlyga. Teisės į išmokas vertės apskaičiavimo klaida paprastai sąlygoja neteisingą BIS paramos išmokėjimą vėlesniais finansiniais metais ir visu BIS taikymo laikotarpiu, nebent klaida yra ištaisoma.

46

ES teisės aktuose reikalaujama, kad valstybės narės įdiegtų teisių į išmokas nustatymo ir registravimo sistemą, leidžiančią šias teises patikrinti ir atlikti kryžminį sutikrinimą su paraiškėmis dėl paramos ir su žemės ūkio paskirties sklypų identifikavimo sistema. Ši duomenų bazė yra integruotos administravimo ir kontrolės sistemos (IAKS), kurią naudojant valstybės narės privalo administruoti visas tiesiogines išmokas, pagrindas.

Aplankytų valstybių narių institucijos iš esmės teisingai naudojo ūkininkų referencinius duomenis, tačiau kelios įsivėlusios klaidos buvo sisteminės

47

Valstybės narės, kurios buvo nusprendusios, remiantis referenciniu laikotarpiu ūkininkų gauta parama, į BIS integruoti turimas susietosios paramos sumas, turėjo kiekvienos schemos ir kiekvieno ūkininko atveju iš bazės išrinkti individualius referencinius duomenis. Šie duomenys buvo gauti arba iš pačių mokėjimo agentūrų duomenų bazių arba iš įstaigų, kurioms buvo pavesta administruoti ankstesnes schemas, duomenų bazių.

48

Audito Rūmai nustatė, kad nacionalinės institucijos iš esmės teisingai naudojo ūkininkų referencinius duomenis. Vis dėlto audito metu Italijoje buvo aptiktos kelios sisteminės klaidos, kuomet susietosios paramos išmokos riešutų sektoriuje referenciniu laikotarpiu buvo iš dalies neteisingai apskaičiuotos. Be to, nacionalinės institucijos taip pat nesilaikė skaičiavimo taisyklių, pagal kurias reikalaujama, kad į BIS integruotos sumos būtų paskirstomos visoms atitinkamo ūkininko turimoms teisėms į išmokas²⁸. Tai turėjo įtakos maždaug 86 000 ūkininkų ir teisėms į išmokas, kurių vertė siekė 107,9 milijono eurų. Ispanijoje žemės plotai, skirti nustatyti teisėms į išmokas citrusinių vaisių sektoriuje, neatitiko ūkininkų bylose nurodytų referencinių plotų arba institucijos neturėjo naujausios informacijos apie referenciniu laikotarpiu citrusiniais vaisiais apšodintus žemės plotus.

28 Reglamento (EB) Nr. 73/2009 64 straipsnio 2 dalis.

49

Daugeliu atvejų nacionalinės institucijos taip pat laikėsi konkrečių 2010–2012 m. į BIS integruotiems sektoriams taikomų viršutinių ribų. Tačiau Ispanijoje institucijos 1,3 milijono eurų viršijo pomidorų sektoriaus integravimui taikytą viršutinę ribą. Graikijoje 2006 m. neišmokėtos sumos, mokamos kaip papildoma išmoka už konkrečius ūkininkavimo metodus²⁹, nesutapo su Komisijos galvijų, avių ir ožkų bei alyvuogių aliejaus sektoriuose patvirtintomis sumomis. Tokiu būdu 2010 m. integruotos sumos 2,6 milijono eurų viršijo turimas sumas.

Valstybių narių kontrolės sistemų kokybė skyrėsi; jas taikant nebuvo aptiktos visos skaičiavimo klaidos

50

Pagal ES teisės aktus valstybės narės turėtų patvirtinti EŽŪGF išlaidas tik atlikus pakankamas patikras siekiant patikrinti, ar jos atitinka ES taisykles³⁰.

51

Audito Rūmai vertino aplankytų valstybių narių konkrečias įdiegtas teisingo teisių į išmokas apskaičiavimo patikras. Nors šios valstybės narės buvo sukaukusios didelę teisių į išmokas administravimo patirtį nuo pat jų taikymo pradžios, nacionalinių institucijų vykdytų referencinių duomenų patikimumo ir teisių į išmokas apskaičiavimo teisingumo patikrų kokybė labai skyrėsi. Tai iš dalies sąlygojo aiškių Komisijos gairių trūkumas.

52

Nyderlanduose Audito Rūmai nustatė tik nežymių skirtingų ūkininkų referencinių duomenų perdavimo ir konkrečių teisių į išmokas, kurios turi būti paskirstytos tam tikriems ūkininkams, apskaičiavimo taisyklių taikymo patikrų trūkumą.

53

Prancūzijoje nacionalinės institucijos savo nacionalinėse instrukcijose buvo aiškiai nustačiusios teisių į išmokas apskaičiavimo procedūras, tačiau susijusios administravimo įstaigos nesilaikė išsamaus tikrinimo metodo, be to, Audito Rūmai nustatė atskirų klaidų vietas lygmeniu.

54

Graikijoje nacionalinės institucijos naudojo nepatikimus vynuogynų registro duomenis, kad apskaičiuotų vyno sektoriuje dirbantiems ūkininkams skirtas teises į išmokas, o ūkininkai galėjo gauti teises į išmokas už žemę, kuriai priemonė nebuvo taikoma. Graikijos institucijos taip pat skyrė teises į išmokas naujiems ūkininkams, nepaisant to, kad jos neturėjo patikimumo, kad pareiškėjai iki naujos žemės ūkio veiklos pradžios savo vardu ir savo paties rizika nebuvo jos vykdę, kaip to reikalaujama pagal ES teisės aktus.

29 Reglamento (EB) Nr. 1782/2003 69 straipsnis.

30 Tai vienas iš mokėjimo agentūrų akreditavimo kriterijų. Žr. 2006 m. birželio 21 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 885/2006, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1290/2005 nuostatas dėl mokėjimo agentūrų ir kitų įstaigų akreditavimo bei EŽŪGF ir EŽŪFKP sąskaitų patikrinimo ir patvirtinimo taikymo taisyklės I priedą (OL L 171, 2006 6 23, p. 90).

55

Italijoje teisių į išmokas skaičiavimus atliko ne pačios mokėjimo agentūros, bet centrinė koordinavimo tarnyba, kuri šį darbą užsakė atlikti paslaugų teikėjui. Dėl priežiūros stokos nebuvo aptiktos kelios sisteminės teisių į išmokas skaičiavimo klaidos, o referencinės sumos galėjo būti paskirtos naudos gavėjams, kurie neturėjo teisės jų gauti, kadangi jie nebuvo atitinkamuose sektoriuose dirbantys ūkininkai. Be to, buvo reikšmingų priegigos prie nacionalinio rezervo, iš kurio institucijos nuo 2010 m. naujiems ūkininkams buvo skyrusios 78,5 milijono eurų vertės teisės į išmokas, patikrų trūkumą. Tačiau Audito Rūmai nustatė atvejų, kuomet ūkininkai buvo sukūrę jų kontroliuojamus juridinius subjektus (įmones), ir iš nacionalinio rezervo gavo teises į išmokas kaip nauji ūkininkai, nors jie tokių reikalavimų neatitiko. Audito Rūmai taip pat nustatė didelį skaičių naujų ūkininkų, kuriems buvo daugiau nei 65 metai (įprastinis pensinis amžius Italijoje), tačiau institucijos nepatikrino, ar šie pareiškėjai buvo iš tikrųjų pradėję vykdyti nepriklausomą žemės ūkio veiklą, ar šios sąlygos buvo dirbtinai sukurtos.

56

Ispanijoje nacionalinės institucijos taip pat užsakė, kad referencinių sumų skaičiavimus atliktų paslaugų teikėjas. Jos negalėjo pateikti įrodymų, kad jos tinkamai šį darbą prižiūrėjo ir pakartotinai atliko skaičiavimus. Ispanijos institucijos taip pat veiksmingai netikrino tų ūkininkų, kurie teigė, kad jiems referenciniu laikotarpiu skirtą paramą paveikė *force majeure* aplinkybės ir patvirtino paraiškas nesiremdamos teisiniu pagrindu arba padarė skaičiavimo klaidų.

Sumažėjęs Komisijos atliekamo atitikties patvirtinimo veiksmingumas

57

Vadovaujantis pasidalijamojo valdymo sistema Komisija kas mėnesį padengia valstybių narių ūkininkams skirtą BIS paramą. Komisija, atlikdama dviejų etapų procedūrą, kuri yra vadinama sąskaitų patvirtinimo procedūra, užtikrina, kad BIS išlaidos atitiktų galiojančius finansų ir konkreitiems sektoriams taikomus teisės aktus.

58

Komisija inspektavo valstybes nares siekdama patikrinti teisių į išmokas skaičiavimo atitiktį. Ji akcentavo kelis galimus ES teisės aktų pažeidimus ir informavo nacionalines institucijas. Tačiau Ispanijoje ir Italijoje integruotos finansiniu požiūriu svarbios schemos dar nėra išnagrinėtos, o Prancūzijoje nebuvo aptikti keli trūkumai, kuriuos akcentavo Audito Rūmai. Be to, Komisija nebuvo atlikusi išsamaus valstybių narių nustatytų turimų sumų paskirstymo kriterijų nuoseklumo ir valstybių narių įgyvendinimo reglamentų atitikties ES teisiniams pagrindui ir principams patikrinimo.

59

Audito Rūmai kelis kartus nustatė sąskaitų patvirtinimo procedūros vykdymo vėlavimo atvejus³¹. Kiek tai susiję su teisių į išmokas auditais, kuriuos Komisija atliko įsigaliojus Reglamentui (EB) Nr.73/2009, buvo laikomasi reglamentuose nustatytų terminų. Vis dėlto Komisija dar nepatvirtino galutinės sprendimo dėl atitikties patvirtinimo galutinės redakcijos, nepaisant to, kad po to, kai 2011 m. Prancūzijoje ir Italijoje buvo atlikti auditai, prabėgo daugiau nei dveji metai. 2013 m. rugsėjo mėn. Audito Rūmų audito metu Komisija nepateikė jokių nacionalinių institucijų neteislingai apskaičiuotų teisių į išmokas koregavimo įrodymų. Tačiau su netvarkingai apskaičiuotomis BIS teisėmis į išmokas susiję mokėjimai kartojami kasmet, nebent šios teisės būtų koreguojamos.

31 Žr. Specialiosios ataskaitos Nr. 7/2010 „Sąskaitų patvirtinimo procedūros auditas“ 71 dalį ir Specialiosios ataskaitos Nr. 5/2011 „Bendrosios išmokos schema (BIS): klausimai, kurie turi būti išspręsti siekiant pagerinti patikimą jos finansų valdymą“ 82 dalį (<http://eca.europa.eu>).

60

Susietosios paramos integravimas, dėl kurio Taryba nusprendė 2008 m. BŽŪP būklės patikrinimo metu, suteikė valstybėms narėms didelę veiksmų laisvę nustatyti kriterijus, taikomus ūkininkams paskirstant turimas susietosios paramos sumas. Tačiau bendra atsakomybė už nuoseklų ES biudžeto vykdymą pagal pasidalijamojo valdymo sistemą ir bendrų ES teisės aktų žemės ūkio sektoriuje principų laikymąsi tenka Komisijai.

61

Audito Rūmai daro išvadą, kad Komisijos vykdytas susietosios paramos integravimo į BIS valdymas buvo tik iš dalies veiksmingas.

62

Auditas parodė, kad Komisija netinkamai prižiūrėjo teisių į išmokas apskaičiavimą. Konkrečiau kalbant, Komisija nėra tinkamai patvirtinusi detalių įgyvendinimo nuostatų, skirtų Tarybos nustatytam pagrindui paaiškinti. Todėl Komisija negalėjo užtikrinti, kad valstybių narių nustatyti kriterijai visuomet būtų suderinti su ES principais, visų pirma susijusiais su ūkininkų vienodu traktavimu ir proporcingumu. Ji taip pat neįvertino, ar valstybių narių patvirtinti kriterijai galėjo paveikti rinkos sąlygas. Be to, valstybėms narėms taikant kriterijus ne visada buvo laikomasi patikimo finansų valdymo principo, o šalutiniai poveikiai nebuvo nuosekliai šalinami. Todėl susietosios paramos integravimas į BIS nebuvo visuomet nuosekliai įgyvendinamas, o kai kuriuose sektoriuose ūkininkai gavo neplanuotos naudos (žr. 22–34 dalis).

63

Komisija taip pat nepakankamai aiškiai nustatė situacijas, kurioms esant ūkininkai turėjo prieigą prie nacionalinio rezervo (žr. 35–37 dalis).

64

Po 2014 m. mokamas tiesiogines išmokas reglamentuojančios taisyklės vėl suteikia valstybėms narėms didelę veiksmų laisvę ir patiki Komisijai pareigą patvirtinti deleguotuosius ar įgyvendinimo aktus, susijusius su ūkininkų tinkamumu finansuoti, galimybe pasinaudoti tiesiogine parama ir teisių į išmokas verte.

1 rekomendacija

Siekiant užtikrinti nuoseklų bendroje naujų tiesioginių išmokų schemų rinkoje vykdomų BŽŪP priemonių įgyvendinimą, Komisija turėtų tinkamai nustatyti aiškias gaires ir reikalauti, kad valstybės narės įrodytų, jog patvirtinti kriterijai yra objektyvūs ir nediskriminaciniai, tokiu būdu išvengiant rinkos ar konkurencingumo iškreipimo.

65

Komisija nebuvo įdiegusi veiksmingos tikrinimo, ar valstybės narės laikėsi taikomų BIS viršutinių ribų, sistemos (žr. 41 ir 42 dalis).

66

Buvo su Komisijos valstybėse narėse vykdomais atitikties patikrinimais susijusių trūkumų. Tolesni veiksmai, vykdomi atsižvelgiant į neatitikties atvejus, nustatytus atitikties tvirtinimo procedūros metu, yra vangūs ir vis dar neišsamūs. Komisijos patikrinimų metu nustatyti neteisingai apskaičiuotų teisių į išmokas atvejai Audito Rūmų audito metu nebuvo ištaisyti. Tai sumažina Komisijos atliekamą atitikties patvirtinimo veiksmingumą (žr. 57–59 dalis).

2 rekomendacija

Komisijos procedūros turėtų užtikrinti veiksmingą taikomų viršutinių ribų laikymosi priežiūrą. Atliekant atitikties patvirtinimo tikrinimus turėtų būti vadovaujama visapusiškesniu požiūriu, pagal kurį būtų atsižvelgiama į konkrečią su teisėmis į išmokas pagrįsta schema susijusią riziką, o tolesnių veiksmų, kurių imamasi atsižvelgiant į neatitikties atvejus procedūros turėtų būti spartesnės.

67

Valstybių narių nacionaliniai teisės aktai ne visada atitiko ES teisės aktus ir principus, o nacionalinės institucijos kartais skirdavo teises į išmokas nesivadovaudamos pakankamu ES teisės aktuose nustatytu teisiniu pagrindu (žr. 38–40 dalis).

68

Audito Rūmai taip pat nustatė, kad nors daugeliu atvejų valstybių narių institucijos teisingai naudojo ūkininkų referencinius duomenis, kompetentingos institucijos ne visuomet teisingai apskaičiuodavo ir skirdavo ūkininkų teises į išmokas ir kartais nesilaikydavo taikomų viršutinių ribų (žr. 43–49 dalis).

69

Paskirtos teisės į išmokas išlieka galioti visu BIS taikymo laikotarpiu, o jomis naudojantis patiriamos metinės BIS išlaidos, nebent jos būtų perskaičiuojamos. Todėl neteisingai apskaičiuotos teisės į išmokas ir toliau sąlygos neteisingus mokėjimus. Nuo 2015 m. BIS pakeis nauja bazinės išmokos schema, kuri taipogi bus grindžiama teisėmis į išmokas, tačiau valstybės narės gali iki 2021 m. išmokėti tam tikrą būsimos paramos dalį remdamosi dabartiniu BIS paramos lygiu.

3 rekomendacija

Komisija turėtų užtikrinti, kad nacionaliniai teisės aktai atitiktų ES teisės aktų sąlygas ir principus ir kad valstybės narės ištaisytų tų teisių į išmokas, kurių vertės nebuvo apskaičiuotos remiantis galiojančiomis taisyklėmis, sumas, visų pirma sisteminių klaidų atvejais. Ne-teisėtai paskirtos teisės į išmokas ir ne-teisėtos su tokiomis teisėmis susijusios BIS išmokos turėtų būti susigrąžintos.

70

Valstybių narių kompetentingos institucijos ne visada veiksmingai tikrino, ar teisių į išmokas apskaičiavimas ir paskirstymas buvo teisingi. Tai sąlygojo nevienoda kontrolės sistemų kokybė ir su referencinių duomenų patikimumu susiję trūkumai. Tai reiškė, kad valstybių narių kompetentingos institucijos ne visada galėjo užtikrinti, kad būtų aptinkamos apskaičiuojant teises į išmokas daromos klaidos (žr. 50–56 dalis).

71

Nauja paramos schema, kuri įsigalios 2015 m., bus susijusi su naujų teisių į išmokas skaičiavimu, kuris turės būti pagrįstas individualiais duomenimis apie naudą gavėjus ir žemės plotus.

4 rekomendacija

Komisija turėtų užtikrinti, kad mokėjimo agentūros nustatytų aiškias procedūras, apimančias veiksmingas skaičiavimus pagrindžiančių duomenų patikimumo ir teisių į išmokas tikslumo patikras.

Šią ataskaitą priėmė I kolegija, vadovaujama Audito Rūmų narės Rasos BUDBERGYTĖS, 2014 m. balandžio 9 d. Liuksemburge įvykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu

Pirmininkas

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

2010–2012 m. į BIS integruotos sumos

Valstybė narė	BIS taikymo pradžia	Modelis	Paramos schema arba integruotas sektorius	Integravimo metai	Turimos sumos (tūkstančiais eurų)
Belgija	2005	istorinis	Veršiukų skerdimo priemoka	2012	6 384
			Parama už pluoštinių linų ir kanapių perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	2 954
			Sėklos	2010	1 397
			Priemoka už baltymingus augalus	2012	84
			Išmokos už riešutų plotą	2010	12
			Tarpinė suma		10 831
Danija	2005	dinaminis mišrusis pereinant prie beveik visapusiško regioninio modelio	Speciali priemoka už galvijų patinus	2012	33 085
			Priemoka už bulvių krakmolą ir parama krakmolinių bulvių augintojams	2012	14 899
			Parama už sausųjų pašarų perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	2 779
			Priemokos už avis ir ožkas	2012	855
			Priemoka už baltymingus augalus	2010	843
			Parama už pluoštinių linų ir kanapių perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	3
Tarpinė suma		52 464			
Vokietija	2005	dinaminis mišrusis pereinant prie beveik visapusiško regioninio modelio	Priemoka už bulvių krakmolą ir parama krakmolinių bulvių augintojams	2012	64 800
			Parama už sausųjų pašarų perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	8 475
			Priemoka už baltymingus augalus	2012	7 231
			Žaliavinis tabakas (Reglamento (EB) Nr. 1782/2003 VII.I priedas)	2010	3 548
			Išmokos už apynius	2010	2 277
			Parama už pluoštinių linų ir kanapių perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	244
			Išmokos už riešutų plotą	2012	181
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2009–2010)	2011	13
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2010–2011)	2012	13
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2008–2009)	2010	4
Tarpinė suma		86 786			
Airija	2005	istorinis	Priemoka už baltymingus augalus	2012	216
			Parama už sausųjų pašarų perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	132
			Tarpinė suma		348

I priedas

Valstybė narė	BIS taikymo pradžia	Modelis	Paramos schema arba integruotas sektorius	Integravimo metai	Turimos sumos (tūkstančiais eurų)
Graikija	2006	istorinis	Išmokos pagal ankstesnį Reglamento (EB) Nr. 1782/2003 69 straipsnį	2010	101 460
			Specialioji priemoka už kietųjų kviečių kokybę	2010	20 301
			Vaisiai ir daržovės: kita	2010	17 920
			Perkėlimas iš vyno paramos programų	2010	13 000
			Speciali išmoka už ryžius	2010	11 407
			Vaisiai ir daržovės: pomidorai	2011	10 720
			Išmokos už riešutų plotą	2010	4 963
			Perkėlimas iš vyno paramos programų	2011	3 000
			Sėklos	2010	1 400
			Parama už sausųjų pašarų perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	1 238
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2008–2009)	2010	293
			Priemoka už baltymingus augalus	2010	242
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2009–2010)	2011	210
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2010–2011)	2012	191
			Tarpinė suma		
Ispanija	2006	istorinis	Išmokos už lauko kultūrų plotą	2010	372 670
			Priemokos už avis ir ožkas	2010	239 294
			Perkėlimas iš vyno paramos programų	2010	123 242
			Pagalba už alyvmedžių giraites	2010	103 140
			Vaisiai ir daržovės: kita	2010	93 733
			Išmokos už riešutų plotą	2012	68 610
			Speciali išmoka už ryžius	2012	49 993
			Suaugusių galvijų skerdimo priemoka	2012	47 175
			Parama už sausųjų pašarų perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	43 725
			Papildoma išmoka už kietuosius kviečius	2010	42 025
			Vaisiai ir daržovės: pomidorai	2011	28 117
			Specialioji priemoka už kietųjų kviečių kokybę	2010	22 372
			Žaliavinis tabakas (Reglamento (EB) Nr. 1782/2003 VII.I priedas)	2010	11 767
			Priemoka už baltymingus augalus	2012	10 905
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2008–2009)	2010	10 395
			Sėklos	2012	10 347
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2010–2011)	2012	6 067
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2009–2010)	2011	5 987
			Veršiukų skerdimo priemoka	2012	560
			Priemoka už bulvių krakmolą ir parama krakmolinių bulvių augintojams	2012	172
Parama už pluoštinių linų ir kanapių perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	138			
Tarpinė suma					1 290 434

Valstybė narė	BIS taikymo pradžia	Modelis	Paramos schema arba integruotas sektorius	Integravimo metai	Turimos sumos (tūkstančiais eurų)
Prancūzija	2006	istorinis	Išmokos už lauko kultūrų plotą	2010	1 154 046
			Priemoka už karvę žindinę	2010	208 794
			Suaugusių galvijų skerdimo priemoka	2010	101 248
			Priemokos už avis	2010	86 027
			Veršiukų skerdimo priemoka	2010	79 472
			Parama už sausųjų pašarų perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	35 752
			Priemoka už bulvių krakmolą ir parama krakmolinių bulvių augintojams	2012	23 502
			Priemoka už baltymingus augalus	2012	17 635
			Papildoma išmoka už kietuosius kviečius	2010	14 820
			Parama už pluoštinių linų ir kanapių perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	13 592
			Vaisiai ir daržovės: kita	2011	10 127
			Specialioji priemoka už kietųjų kviečių kokybę	2010	8 320
			Žaliavinis tabakas (Reglamento (EB) Nr. 1782/2003 VII.I priedas)	2010	8 036
			Speciali išmoka už ryžius	2012	7 844
			Vaisiai ir daržovės: pomidorai	2012	4 017
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2008–2009)	2010	2 374
			Sėklos	2012	2 310
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2009–2010)	2011	2 130
			Išmokos už riešutų plotą	2012	2 089
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2010–2011)	2012	1 754
Išmokos už apynius	2010	98			
Tarpinė suma					1 783 987
Italija	2005	istorinis	Išmokos pagal ankstesnį Reglamento (EB) Nr. 1782/2003 69 straipsnį.	2010	189 931
			Speciali išmoka už ryžius	2012	99 473
			Vaisiai ir daržovės: pomidorai	2011	91 984
			Specialioji priemoka už kietųjų kviečių kokybę	2010	42 457
			Parama už sausųjų pašarų perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	22 605
			Išmokos už riešutų plotą	2010	22 016
			Žaliavinis tabakas (Reglamento (EB) Nr. 1782/2003 VII.I priedas)	2012	15 710
			Sėklos	2012	13 321
			Vaisiai ir daržovės: kita	2011	8 850
			Priemoka už baltymingus augalus	2012	5 009
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2008–2009)	2010	3 698
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2009–2010)	2011	3 489
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2010–2011)	2012	2 774
			Parama už pluoštinių linų ir kanapių perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	50
			Tarpinė suma		

Valstybė narė	BIS taikymo pradžia	Modelis	Paramos schema arba integruotas sektorius	Integravimo metai	Turimos sumos (tūkstančiais eurų)
Liuksemburgas	2005	statinis mišrusis	Perkėlimas iš vyno paramos programų	2011	110
			Priemoka už baltymingus augalus	2010	21
			Perkėlimas iš vyno paramos programų	2010	18
			Išmokos už riešutų plotą	2010	12
			Perkėlimas iš vyno paramos programų	2012	-8
			Tarpinė suma		153
Malta	2007	regioninis	Perkėlimas iš vyno paramos programų	2011	78
			Perkėlimas iš vyno paramos programų	2010	11
			Perkėlimas iš vyno paramos programų	2012	-6
			Tarpinė suma		83
Nyderlandai	2006	istorinis	Suaugusių galvijų skerdimo priemoka	2010	62 200
			Veršiukų skerdimo priemoka	2010	40 300
			Priemoka už bulvių krakmolą ir parama krakmolinių bulvių augintojams	2012	38 269
			Parama už sausųjų pašarų perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	5 202
			Parama už pluoštinių linų ir kanapių perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	1 111
			Sėklos	2012	726
			Priemoka už baltymingus augalus	2010	67
			Išmokos už riešutų plotą	2010	12
			Tarpinė suma		147 887
Austrija	2005	istorinis	Skerdimo priemoka – suaugę galvijai	2010	17 348
			Skerdimo priemoka – veršiukai	2010	5 085
			Priemoka už bulvių krakmolą ir parama krakmolinių bulvių augintojams	2012	4 224
			Priemoka už baltymingus augalus	2010	2 051
			Specialioji priemoka už kietųjų kviečių kokybę	2010	280
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2009/2010))	2011	69
			Parama už sausųjų pašarų perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	64
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2008/2009))	2010	58
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2010/2011))	2012	55
			Išmokos už apynius	2010	27
			Parama už pluoštinių linų ir kanapių perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	20
			Išmokos už riešutų plotą	2011	12
			Tarpinė suma		29 293

Valstybė narė	BIS taikymo pradžia	Modelis	Paramos schema arba integruotas sektorius	Integravimo metai	Turimos sumos (tūkstančiais eurų)
Portugalija	2005	istorinis	Vaisiai ir daržovės: pomidorai	2012	16 667
			Speciali išmoka už ryžius	2012	11 193
			Skerdimo priemoka – suaugę galvijai	2012	8 657
			Išmokos už riešutų plotą	2012	4 987
			Skerdimo priemoka – veršiukai	2012	946
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2008–2009)	2010	312
			Sėklos	2012	272
			Priemoka už baltymingus augalus	2012	214
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2009–2010)	2011	180
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2010–2011)	2012	97
			Specialioji priemoka už kietųjų kviečių kokybę	2010	80
			Parama už sausųjų pašarų perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	69
			Tarpinė suma		
Slovėnija	2007	regioninis	Specialioji priemoka už jautieną	2012	10 077
			Priemokos už avis ir ožkas	2010	697
			Išmokos už apynius	2010	149
			Priemoka už baltymingus augalus	2012	81
			Išmokos už riešutų plotą	2012	33
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2010–2011)	2012	21
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2009–2010)	2011	12
			Vynuogynų išnaikinimo schema vyno sektoriuje (2008–2009)	2010	5
Tarpinė suma					11 075
Suomija	2006	dinaminis mišrusis pereinant prie beveik visapusiško regioninio modelio	Speciali priemoka už galvijų patinus	2010	24 420
			Priemoka už bulvių krakmolą ir parama krakmolinių bulvių augintojams	2012	4 710
			Sėklos	2012	1 150
			Priemoka už baltymingus augalus	2011	303
			Parama už sausųjų pašarų perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	10
			Parama už pluoštinių linų ir kanapių perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	5
			Tarpinė suma		

I priedas

Valstybė narė	BIS taikymo pradžia	Modelis	Paramos schema arba integruotas sektorius	Integravimo metai	Turimos sumos (tūkstančiais eurų)
Švedija	2005	statinis mišrusis	Specialioji priemoka už jautieną	2012	37 446
			Priemoka už bulvių krakmolą ir parama krakmolinių bulvių augintojams	2012	5 497
			Priemoka už baltymingus augalus	2010	2 147
			Parama už sausųjų pašarų perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	180
			Tarpinė suma		45 270
Jungtinė Karalystė	2005	istorinis Škotijoje ir Velse, statinis mišrusis Šiaurės Airijoje, dinaminis mišrusis pereinant prie visapusiško regioninio modelio Anglijoje	Priemoka už baltymingus augalus	2012	9 991
			Parama už sausųjų pašarų perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	1 478
			Priemoka už baltymingus augalus	2010	509
			Parama už pluoštinių linų ir kanapių perdirbimą (Reglamentas (EB) Nr.1234/2007)	2012	83
			Perkėlimas iš vyno paramos programų	2011	57
			Išmokos už riešutų plotą	2012	12
			Perkėlimas iš vyno paramos programų	2010	6
			Perkėlimas iš vyno paramos programų	2012	-4
			Tarpinė suma		12 132
Iš viso					4 252 727

Būklė, susijusi su teisėmis į išmokas, apie kurias 2013 m. rugsėjo 15 d. pranešė valstybės narės pagal Reglamento (EB) Nr. 1120/2009 51 straipsnio 3 dalies a punktą (2012 paraiškų teikimo metai)

(eurais)

Valstybė narė	Bendra paskirstytų teisių į išmokas vertė	Viršutinė biudžeto riba ¹
Belgija	517 711 630	517 901 000
Danija	1 009 708 019	1 035 927 000
Vokietija	5 825 933 206	5 852 938 000
Airija	1 335 255 223	1 339 769 000
Graikija	2 147 583 749	2 225 227 000
Ispanija	4 901 216 444	4 913 824 000
Prancūzija	7 814 161 875	7 586 247 000
Italija	3 965 484 068	4 202 085 000
Liuksemburgas	37 338 679	37 671 000
Malta	5 069 270	5 137 000
Nyderlandai	881 670 732	891 551 000
Austrija	677 190 906	679 111 000
Portugalija	473 199 375	476 907 000
Slovėnija	127 053 724	129 221 000
Suomija	521 941 024	523 455 000
Švedija	757 824 892	767 437 000
Jungtinė Karalystė ²		3 958 242 000

1 2012 m. birželio 27 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 564/2012, kuriuo nustatomos 2012 m. viršutinės biudžeto ribos, taikomos tam tikroms tiesioginėms paramos schemoms, numatytoms Tarybos reglamente (EB) Nr. 73/2009, V priedas (OL L 168, 2012 6 28, p. 1).

2 Komisija dar nėra gavusi informacijos iš valstybių narių.

Santrauka

III

Pagal pasidalijamojo valdymo principą bendra atsakomybė tenka ir valstybėms narėms, kurios atlieka EŽŪGF finansuojamų operacijų atitikties patikrą (žr. Reglamento (EB) Nr. 1290/2005 9 straipsnį). Komisijai tenka atsakomybė už nuoseklaus ES biudžeto vykdymo ir bendrų ES teisės aktų žemės ūkio sektoriuje principų laikymosi kontrolę ir auditą. Be to, pagal SESV 317 straipsnio 1 dalį biudžetą vykdo Komisija bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis.

Atsižvelgiant į Reglamentu (EB) Nr. 73/2009 valstybėms narėms suteiktą veiksmų laisvę ir įvairias valstybių narių turimas galimybes pritaikyti biudžeto vykdymą savo nacionaliniams ypatumams, Komisijai neatrodė tinkama tame teisiniame pagrinde (ir atsižvelgiant į šios politikos tikslus) nustatyti vienodesnius vykdymo valstybėse narėse reikalavimus.

Tačiau atsižvelgdama į BŽŪP reformą ir tiesioginių išmokų sistemą, kuri bus taikoma nuo 2015 m., Komisija ketina padidinti savo stebėsenos pajėgumus, siekdama gerinti atitinkamų ES reglamentų įgyvendinimo priežiūrą prieš pradėdant sąskaitų patvirtinimo procedūras.

IV

Siekdamos nustatyti pradinę naujų teisių į išmokas vieneto vertę, valstybės narės gali atsižvelgti į teisių į išmokas, kurias ūkininkas gavo 2014 m., vertę. Tačiau atsižvelgiant į teisių į išmokas vertės konvergenciją, jų vertė nebus tokia pati iki 2020 paraiškų teikimo metų. Be to, naujų schemų diegimas atspindi bazinės išmokos schemos viršutinėje riboje, kuri bus nustatyta teisėms į išmokas ir kuri bus žemesnė negu dabartinė bendrosios išmokos schemos viršutinė riba.

Komisijos bendras atsakymas į VI ir VII dalyse pateiktas pastabas

Susietosios paramos integravimą į bendrosios išmokos schemą įgyvendino Komisija ir valstybės narės pagal pasidalijamojo valdymo principą. Be to, Reglamente (EB) Nr. 73/2009 nustatyti įgyvendinimo būdai ir valstybėms narėms suteikiama tam tikra veiksmų laisvė.

Jeigu įvairūs įgyvendinimo būdai taikomi pagal Reglamentu (EB) Nr. 73/2009 nustatytas taisykles, valstybės narės gali pasirinkti skirtingus įgyvendinimo būdus, atsižvelgdamos į situacijų ir ypatumų įvairovę Europos Sąjungoje. Be to, pagal nusistovėjusią teismo praktiką valstybės narės, priimdamos ES teisės aktų įgyvendinimo priemones, turi naudotis savo diskrecijos teise vadovaudamosi bendraisiais ES teisės principais ir pagrindinėmis teisėmis (žr. 2002 m. birželio 20 d. Sprendimo *Mulligan*, C-313/99, 35 ir 36 punktus).

Reikėtų pažymėti, kad kai kuriais konkrečiais atvejais, kuomet gaunama neplanuota nauda, nebūtinai pažeidžiami bendrieji ES teisės principai.

Jeigu valstybėse narėse pastebimi ES reglamentų įgyvendinimo trūkumai, taikoma sąskaitų patvirtinimo procedūra.

VIII

Pagal pasidalijamojo valdymo principą valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, siekdamos užtikrinti veiksmingą Sąjungos finansinių interesų apsaugą ir visų pirma įdiegti veiksmingą kontrolės ir valdymo sistemą pagal integruotą administravimo ir kontrolės sistemą (IAKS).

ES reglamentuose nustatytos aiškios teisių į išmokas ir jų vertės nustatymo taisyklės, o valstybės narės turi tinkamai taikyti ES reglamentus.

Atsižvelgdama į valstybėms narėms Reglamente (EB) Nr. 73/2009 suteiktą veiksmų laisvę, Komisija valstybių narių prašymu pateikė rekomendacijas dėl tinkamo reglamentų įgyvendinimo išaiškinimo. Be to, atsižvelgiant į Reglamente (EB) Nr. 73/2009 nustatytas taisykles, valstybės narės gali pasirinkti kitokį įgyvendinimo būdą, pritaikytą skirtingoms Europos Sąjungos situacijoms ir ypatumams.

Vis dėlto, nepagrįstai išmokėtos sumos ir nepagrįstai paskirtos teisės į išmokas privalo būti gražintos, kaip nustatyta Reglamento (EB) Nr. 1122/2009 80 ir 81 straipsniuose. Panašios nuostatos taikomos BŽŪP reformos įgyvendinimo taisyklėms.

IX a)

Komisija jau ėmėsi veiksmų šioje srityje. Atsižvelgdama į valstybėms narėms teisės aktų leidėjo patikėtą teisėtą politikos pasirinkimą, siekiant įgyvendinti šios politikos reformos tikslus, įgyvendinimo taisyklėse, kurios bus taikomos nuo 2015 m., Komisija pasiūlė išsamesnius reikalavimus pranešti apie tokius pasirinkimus. Pavyzdžiui, apie sprendimus, priimtus dėl teisių į išmokas paskirstymo, arba su savanoriška susietąja parama susijusius sprendimus būtų pranešama ir jie būtų pagrįsti.

Komisija taip pat pasiūlė išsamesnes nacionalinių ar regioninių rezervų naudojimo taisykles, kuriomis nustatoma, kad paskirstymai, susiję su teisių į išmokas vieneto vertės padidėjimu, atliekami vadovaujantis objektyviais kriterijais ir taip, kad būtų užtikrintos tokios pat sąlygos visiems ūkininkams ir išvengta rinkos ir konkurencijos iškraipymo.

Be to, pagal Reglamento (ES) Nr. 1307/2013 30 straipsnio 10 dalį vienam ūkininkui skirtos padidėjusios vertės teisės į išmokas negali viršyti nacionalinės ar regioninės teisių į išmokas vieneto vertės.

IX b)

Komisija jau naudoja priemones, skirtas veiksmingai taikomų viršutinių ribų laikymosi kontrolei užtikrinti. Be kita ko, valstybių narių perduodama informacija, susijusi su viršutinių ribų taikymu, yra skaitmeninama. Jeigu nustatoma informacijos perdavimo iš valstybių narių klaidų, toks pranešimas yra atmetamas arba valstybės narės prašoma pateikti paaiškinimą. Atliekant kontrolę tikrinama, ar teisių į išmokas vertės ir sumų rezervuose suma neviršija BIS viršutinės ribos.

Komisija taip pat numachiusi spręsti šias problemas atlikdama atitikties patvirtinimo procedūrą pagal BŽŪP reformą.

Taip pat nuo 2014 m. Komisijoje bus skiriami ištekliai specialiai valstybių narių paramai, ypač kiek tai susiję su IAKS (integruotos administravimo ir kontrolės sistemos) įgyvendinimu vykdant šią reformą.

Šiuo metu Komisija stengiasi supaprastinti atitikties patvirtinimo procedūrą, kad jos trukmė įprastiniais atvejais būtų sumažinta iki dvejų metų. Pirma, naujosios BŽŪP horizontaliajame reglamente (Reglamente (ES) Nr. 1306/2013) tiksliai apibūdintas veiksmų pobūdis, apimtis ir seka, taip pat įvairūs finansinių pataisų tipai. Antra, deleguotojo akto nuostatos (finansinių pataisų sumos nustatymo metodas ir kriterijai) ir įgyvendinimo aktų nuostatos (atitikties patvirtinimo procedūros detalės, taip pat kiekvieno procedūros etapo terminai) skirtos tam, kad būtų supaprastintas teisinis pagrindas ir išvengta nebūtino delsimo. Trečia, tvirtai tuo remdamasi Komisija sustiprins atitikties patvirtinimo procedūrų pažangos stebėseną, kad būtų užtikrintas griežtas termino laikymasis.

IX c)

Atsižvelgdama į BŽŪP reformą ir tiesioginių išmokų sistemą, kuri bus taikoma nuo 2015 m., Komisija skyrė konkrečių išteklių, siekdama gerinti atitinkamų ES reglamentų įgyvendinimo priežiūrą prieš pradėdant sąskaitų patvirtinimo procedūras.

Neteisingai apskaičiuotų teisių į išmokas atvejai jau nagrinėjami.

Nepagrįstai išmokėtos sumos ir nepagrįstai paskirtos teisės į išmokas susigražinamos kaip nustatyta Reglamento (EB) Nr. 1122/2009 80 ir 81 straipsniuose. Panašios nuostatos svarstomos rengiant BŽŪP reformos įgyvendinimo taisykles.

Be to, pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 2 dalį, 50 proc. sumos, kurios valstybė narė nesusigražina iš galutinio paramos gavėjo per 4 metus nuo reikalavimo grąžinti išmokas pateikimo (8 metus, jeigu vyksta teismo procesas), turi sumokėti atitinkama valstybė narė, o tai yra stipri paskata užbaigti susigražinimo procedūrą laiku (vadinamoji „50/50“ taisyklė, galiojanti nuo 2007 m.).

Pagal to paties reglamento 54 straipsnio 5 dalį, atsižvelgdama į atitikties patvirtinimo procedūrą, Komisija turi galimybę nefinansuoti tam tikrų sumų Sąjungos lėšomis, jeigu valstybė narė deramai neatliks susigražinimo procedūras.

Svarbu pažymėti, kad nepagrįstai išmokėtos sumos susigražinimas gali vėluoti ypač dėl valstybių narių ribotų vykdymo užtikrinimo procedūrų. Be to, jeigu paramos gavėjai pateikia skundą, imamasi vykdymo užtikrinimo veiksnių, kartais ir teisinių. Todėl Komisijai gali būti sudėtinga įrodyti, kad atitinkama valstybė narė nesiėmė tinkamų priemonių, kad užtikrintų nepagrįstai išmokėtos sumos susigražinimą. Pagal SESV 258 straipsnį nagrinėjama atvejais prievolė įrodyti būtų itin sunkiai įvykdoma, kai bylos nagrinėjamos nacionaliniuose teismuose.

IX d)

Nuo 2014 m. Komisija stiprina savo stebėsenos pajėgumus ir skiria išteklių valstybėms narėms remti.

Vis dėlto verta pažymėti, kad teisių į išmokas apskaičiavimas paremtas teisių į išmokas identifikavimo ir registravimo sistemos, nurodytos Reglamento (EB) Nr. 1122/2009 7 straipsnyje, duomenimis. Tokia nuostata turės būti taikoma ir nuo 2015 m. galiosiančiai teisių į išmokas sistemai.

Valstybės narės privalo užtikrinti, kad pasirinktose informacinėse sistemose nustatyti reikalavimai atitiktų Reglamento (EB) Nr. 885/2006 I priede nurodytus saugumo standartus. Pagal šiuos standartus būtina nustatyti specialią kontrolę, siekiant užtikrinti duomenų konfidencialumą, patikimumą ir vientisumą.

Be to, naujose gairėse, skirtose sertifikavimo įstai-goms, Komisija pažymėjo, kad į jų vykdomas patikras turėtų būti įtrauktas procedūros, kuri užtikrina tinkamą teisių į išmokas skyrimą, vertinimas. Taip pat naujoje gairių versijoje bus aiškiai nurodyta, kaip tiksliai apskaičiuoti teises į išmokas.

Įvadas

13

2015 m. teisės į išmokas bus paskirstomos ir jų vertė nustatoma pagal nacionalinę arba regioninę vienodo dydžio sumą arba atsižvelgiant į nacionalinės arba regioninės vienodo dydžio išmokos vertės konvergenciją. Siekiant vienodo dydžio išmokų, bus atsižvelgta į istorinį vidurkį (pvz., 2014 m. ūkininkui suteiktų teisių į išmokas vertę), tačiau atsižvelgiant į teisių į išmokas vertės konvergenciją, tai negali būti laikoma tos pačios vertės perkėlimu. Dėl konvergencijos kai kuriems ūkininkams skiriamų teisių į išmokas vertė laipsniškai mažės, o kitais atvejais didės, kad būtų pasiekti konvergencijos tikslai ir priartėta prie nacionalinių arba regioninių vienodo dydžio išmokų. Be to, naujų schemų įdiegimas atsispindi bendrosios išmokos schemos viršutinėje riboje, kurią bus galima taikyti teisėms į išmokas, ir kuri bus žemesnė už dabartinę bendrosios išmokos schemos viršutinę ribą.

Taip pat nepagrįstai išmokėtos sumos ir nepagrįstai paskirtos teisės į išmokas turėtų būti susigrąžinamos ir pagal būsimą bendrosios išmokos schemą.

14

Laikantis pasidalijamojo valdymo principo valstybėms narėms paliekama tam tikra veiksmų laisvė.

15

Komisija mano, kad vykdant susietosios paramos integravimą visą atsakomybę dalijasi Komisija ir valstybės narės. Atitinkamą valstybių narių ir Komisijos atsakomybę teisės leidėjas aiškiai nurodė Reglamente (ES) Nr. 73/2009 ir kituose taikomuose ES teisės aktuose. Tai atspindi pasidalijamojo valdymo principą, kurio laikydamosi valstybės narės turi įgyvendinti atitinkamas taisykles, o Komisija išlaiko atsakomybę už nuoseklaus ES teisės aktų įgyvendinimo kontrolę ir auditą.

17

Kiek tai susiję su atsiejimo būdais, valstybėms narėms suteikta tam tikra veiksmų laisvė, pagrįsta nacionaliniais ir regioniniais ypatumais bei būtinybe palengvinti kelią link atsiejimo.

Pastabos

22

Reglamentu (EB) Nr. 73/2009 valstybėms narėms suteikiama tam tikra veiksmų laisvė, kad būtų palengvintas kelias link atsiejimo.

Jeigu įvairūs įgyvendinimo būdai atitinka Reglamente (EB) Nr. 73/2009 nustatytas taisykles, valstybės narės gali pasirinkti skirtingus įgyvendinimo būdus, atsižvelgdamos į situaciją ir ypatumų įvairovę Europos Sąjungoje. Be to, remiantis nusišlovėjusia teismo praktika, valstybės narės, priimdamos ES teisės aktų įgyvendinimo priemones, turi naudotis savo diskrecijos teise vadovaudamosi bendraisiais ES teisės principais ir pagrindinėmis teisėmis (žr. 2002 m. birželio 20 d. Sprendimo *Mulligan*, C-313/99, 35 ir 36 punktus).

24

Komisijos nuomone, Reglamento (EB) Nr. 73/2009 63–65 straipsniuose pateikta bendra priemonės įgyvendinimo sistema, kuri yra pakankamai išsami, todėl neatrodė būtina nustatyti tolesnes išsamias taisykles Komisijos įgyvendinimo reglamente. Buvo manoma, kad valstybėms narėms pagal subsidiarumo principą lengviau spręsti dėl atitinkamų įgyvendinimo būdų, atsižvelgiant į jų ypatumus, vadovaujantis pagrindiniame teisės akte teisės aktų leidėjo (Tarybos) nustatytais taisyklėmis.

Kiek tai susiję su atsiejimo būdais, valstybėms narėms suteikiama tam tikra veiksmų laisvė, pagrįsta nacionaliniais ir regioniniais ypatumais bei būtinybe palengvinti kelią link atsiejimo.

Sprendimų, priimtų vadovaujantis Reglamento (EB) Nr. 73/2009 63–67 straipsniais, Komisija neprivalo oficialiai patvirtinti. Valstybės narės atsakingos už to reglamento įgyvendinimą.

Tačiau pagal Reglamento (EB) Nr. 73/2009 140 straipsnį valstybės narės išsamiai informuoja Komisiją apie priemones, kurių imtasi įgyvendinant šį reglamentą. 2010 m. Komisija pasinaudojo šia teisine priemone ir nusiuntė valstybėms narėms klausimą, susijusį su šio reglamento įgyvendinimu.

Taip pat žr. atsakymą į 22 dalyje pateiktas pastabas.

26

Jeigu valstybėse narėse pastebimi reglamentų įgyvendinimo trūkumai, taikoma sąskaitų patvirtinimo procedūra.

Taip pat žr. atsakymą į 22 dalyje pateiktas pastabas.

27

Reglamento (EB) Nr. 73/2009 64 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės narės paskirsto atitinkamas sumas atitinkamų sektorių ūkininkams pagal objektyvius ir nediskriminacinius kriterijus, atsižvelgdamos visų pirma į paramą, kurią tiesiogiai ar netiesiogiai tie ūkininkai gavo pagal atitinkamas paramos schemas per vienus ar daugiau metų 2005–2008 m. laikotarpiu. Reglamento (EB) Nr. 73/2009 65 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės paskirsto atitinkamas sumas atitinkamų sektorių ūkininkams proporcingai pagal paramą, kurią tie ūkininkai gavo pagal atitinkamas paramos schemas per atitinkamus ataskaitinius laikotarpius. Ispanija paskirstė orientacines sumas iki taikomos viršutinės ribos, nustatytos Reglamento (EB) Nr. 73/2009 XII priede.

Reglamento (EB) Nr. 73/2009 64 straipsnio 1 dalimi ir 65 straipsniu valstybės narės nėra įpareigosotos riboti atitinkamų sumų individualiu lygmeniu. Be to, Reglamento (EB) Nr. 73/2009 64 straipsnio 1 dalyje pateiktas kriterijų sąrašas, į kurį turi būti atsižvelgta (žr. žodžius „visų pirma“), nėra išsamus, atsižvelgiant į valstybių narių veiksmų laisvę. Jeigu įvairūs įgyvendinimo būdai taikomi pagal Reglamente (EB) Nr. 73/2009 nustatytas taisykles, valstybės narės gali pasirinkti skirtingus įgyvendinimo būdus, atsižvelgdamos į įvairias situacijas ir ypatumus Europos Sąjungoje.

28

Žr. atsakymą į 27 dalyje pateiktas pastabas.

30

Tai atitinka Reglamento (EB) Nr. 73/2009 64 straipsnio nuostatas.

Taip pat žr. atsakymą į 27 dalyje pateiktas pastabas.

31

Skirtingas požiūris į ūkininkus nėra savaime diskriminuojantis, bet gali būti pagrįstas objektyviais kriterijais, atsižvelgiant į teisės aktais siekiamus šios politikos tikslus. Be to, diskriminavimo atvejams iš pat pradžių užkertamas kelias, kuomet ūkininkų padėtis nėra palyginama.

Taip pat žr. atsakymus į 22 ir 26 dalyse pateiktas pastabas.

1 langelis

Žr. atsakymą į 31 dalyje pateiktas pastabas.

Bendras atsakymas į 32–34 dalyse pateiktas pastabas

Audito Rūmai taip pat teisingai pažymi, kad Reglamento (EB) Nr. 73/2009 41 straipsnio 6 dalis nėra privaloma, ir valstybės narės galėjo spręsti, ar reikia ją taikyti.

Jeigu valstybėse narėse pastebimi reglamentų įgyvendinimo trūkumai, taikoma sąskaitų patvirtinimo procedūra.

Taip pat žr. atsakymą į 27 dalyje pateiktas pastabas.

35

Taip pat žr. atsakymus į 22 ir 26 dalyse pateiktas pastabas.

36

Kalbant apie tai, kad Europos įgyvendinimo reglamente nėra „investicijos“ apibrėžties, reikėtų pažymėti, kad jeigu Sąjungos teisės aktuose nepateikta aiški apibrėžtis, turėtų būti atsižvelgta į atitinkamo teisės akto nuostatas ir tikslus dėl būtinybės vienodai taikyti Europos Sąjungos teisę ir lygybės principą (žr. 1984 m. sausio 18 d. Sprendimo *Ekro*, 327/82, 11 punktą). Be to, priimant ES teisės aktų įgyvendinimo priemones, valstybės narės turi naudotis savo diskrecijos teise vadovaudamosi bendraisiais ES teisės principais ir pagrindinėmis teisėmis (žr. 2002 m. birželio 20 d. Sprendimo *Mulligan*, C-313/99, 35 ir 36 punktus).

Kiek tai susiję su nacionalinio rezervo naudojimu, valstybėms narėms pagal subsidiarumo principą suteikta lankstumo galimybė, nes jos gali geriausiai nuspręsti dėl atitinkamų įgyvendinimo būdų, vadovaudamosi Reglamento (EB) Nr. 1120/2009 2 skyriaus 2 skirsnyje nustatytais taisyklėmis.

Šiuo atveju valstybės narės privalo sudaryti vienas sąlygas visiems ūkininkams, taip pat užtikrinti, kad naudojant nacionalinį rezervą būtų išvengta rinkos ir konkurencijos iškraipymų.

Tačiau tais atvejais, kai valstybėse narėse pastebimi reglamentų įgyvendinimo trūkumai, juos nagrinėja Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD. Jeigu dėl tokių trūkumų nepagrįstai išmokamos sumos, gali būti taikoma sąskaitų patvirtinimo procedūra.

2 langelis

Kalbant apie investicijas į gyvūnus, reguliavimo nuostatose nereikalaujama investicijų įrodymų.

37

Kiek tai susiję su didžiausios teisių į išmokas vertės riba, diskusijose dėl BŽŪP būklės patikrinimo nuspręsta, kad valstybėms narėms būtina suteikti daugiau lankstumo pagal subsidiarumo principą, nustatant teises į išmokas iš rezervo, ypač paskirstant teises į išmokas į ypatingą padėtį patekusiems ūkininkams. Reikėtų pažymėti, kad atsižvelgiant į šį patikrinimą siekiant tolesnio atsiejimo, teisių į išmokas ribojimas pagal nacionalinį ar regioninį vidurkį nebuvo toks svarbus, palyginti su praėjusiu laikotarpiu, nes nacionalinis rezervas buvo naudojamas visų pirma pirmaisiais BIS įgyvendinimo metais.

Reglamente (ES) Nr. 1307/2013 nuo 2015 m. numatyta nauja tiesioginių išmokų sistema, taip pat numatyta, kad teisių į išmokas vertė turi priartėti prie nacionalinės ar regioninės vienodo dydžio sumos. Šiuo atveju numatyta, kad didžiausia teisių į išmokas, skiriamų iš nacionalinio rezervo, vertė ribojama pagal nacionalinį arba regioninį vidurkį.

Taip pat žr. atsakymą į 36 dalyje pateiktas pastabas.

39

Tais atvejais, kai valstybėse narėse pastebimi reglamentų įgyvendinimo trūkumai, dėl kurių nepagrįstai išmokamos sumos, taikoma sąskaitų patvirtinimo procedūra.

3 langelis

Tai nagrinėjama per sąskaitų patvirtinimo procedūrą (tyrimas NAC/2011/201/FR).

40

Žr. atsakymą į 37 dalyje pateiktas pastabas.

42

Valstybės narės turi pateikti savo pranešimus elektroninėmis priemonėmis naudodamosi oficialiais kanalais (anksčiau į funkcinę el. pašto dėžutę arba per AMIS sistemą, o nuo 2012 m. rugsėjo mėn. (dėl 2012 m. paraiškų teikimo metų) per Žemės ūkio valdymo ir stebėsenos sistemą (ISAMM)). Jeigu valstybės narės laiku nepateikia pranešimo, Komisija išsiunčia joms priminimus ir prašo pateikti trūkstamą informaciją. Taip pat per Tiesioginių išmokų vadybos komiteto susirinkimus valstybėms narėms primenama apie pranešimo reikalavimus. Be to, jeigu nustatoma informacijos perdavimo iš valstybių narių klaidų, toks pranešimas yra atmetamas arba valstybės narės prašoma pateikti paaiškinimą. Tikrinama, ar teisių į išmokas vertės ir sumų rezervuose suma neviršija BIS viršutinės ribos.

Remdamasi mėnesinėmis mokėjimo deklaracijomis, Komisija patikrina, ar valstybių narių deklaruotos išlaidos viršija viršutinę finansinę ribą, nustatytą teisės aktuose. Jeigu tai pasitvirtina, taikomas išmokų sumažinimas pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1290/2005 17 straipsnyje nustatytą procedūrą. Taip pat atliekamos išsamios procedūros, siekiant užtikrinti tinkamą teisės aktuose nustatytos viršutinės finansinės ribos stebėseną, užtikrinant, kad Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) kompensuojamos išlaidos niekada neviršytų šios viršutinės ribos.

Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 42 straipsnyje numatyta priemonė, skirta atgrasyti nuo vėlavimo pateikti kontrolės statistinius duomenis. Tuo remdamasi nuo 2014 m. Komisija gali sustabdyti mėnesinių arba tarpinių išmokų, apie kurias laiku nebuvo atsiųsta atitinkama statistinė informacija, dalies mokėjimą.

44

Jeigu valstybėse narėse pastebimi reglamentų įgyvendinimo trūkumai, dėl kurių nepagrįstai išmokamos sumos, taikoma sąskaitų patvirtinimo procedūra (tyrimas NAC/2012/010/FR ir NAC/2014/001/FR).

Šiuo požiūriu Komisija laikosi nuomonės, kad teisių į išmokas vertės buvo pernelyg didelės, todėl buvo nepagrįstai išmokėtos sumos ir 2010 m. fondo rizika siekė 0,69 %.

Taisomosios priemonės, kurių reikia imtis (teisių į išmokas verčių perskaičiavimas), įtrauktos į Prancūzijai skirtą veiksmų planą. Prancūzijos valdžios institucijos pranešė, kad teisių į išmokas verčių taisymai įsigalios 2014 m. paraiškų teikimo metais.

Taip pat žr. atsakymą į 42 dalyje pateiktas pastabas.

Bendras atsakymas į 48 ir 49 dalyse pateiktas pastabas

Italijos valdžios institucijos patvirtino, kad atsižvelgė į pradžioje ūkininkams suteiktas teises į išmokas pradėdamos skirstyti atsietąją tiesioginę pagalbą. Tai susiję su 86 000 iš 500 000 ūkininkų, gavusių atsietąją paramą per 2010–2012 m. laikotarpį.

Bendra šiems ūkininkams per trejus metus skirta suma sudaro 107,9 mln. eurų. Svarbi ne vienam ūkininkui skirta suma, o suma, padalyta į teises į išmokas. Tačiau teisių į išmokas, į kurias nebuvo atsižvelgta, skaičius nežinomas.

Jeigu valstybėse narėse pastebimi reglamentų įgyvendinimo trūkumai, dėl kurių nepagrįstai išmokamos sumos, taikoma sąskaitų patvirtinimo procedūra.

51

Komisijos nuomone, ES reglamentuose nustatyto aiškios teisių į išmokas ir jų vertės nustatymo taisyklės, ir valstybės narės privalo tinkamai taikyti ES reglamentus. Atsižvelgdama į veiksmų laisvę, suteiktą valstybėms narėms Reglamente (EB) Nr. 73/2009, Komisija valstybių narių prašymu pateikė rekomendacijas dėl tinkamo reglamentų įgyvendinimo išaiškinimo.

Bendras atsakymas į 54–56 dalyse pateiktas pastabas

Jeigu valstybėse narėse pastebimi reglamentų įgyvendinimo trūkumai, dėl kurių nepagrįstai išmokamos sumos, taikoma sąskaitų patvirtinimo procedūra.

58

Komisija pažymi, kad Audito Rūmai pirmiausia pabrėžia trūkumus, pastebėtus integruojant susietąją paramą į BIS. Įvykdžius BŽŪP reformą, šio elemento nebebus.

Po reorganizavimo nuo 2014 m. Komisija stiprina savo stebėsenos pajėgumus, siekdama gerinti atitinkamų ES reglamentų įgyvendinimo priežiūrą prieš pradėdant sąskaitų patvirtinimo procedūras.

59

Šiuo metu Komisija stengiasi supaprastinti atitikties patvirtinimo procedūrą, kad jos trukmė įprastiniais atvejais būtų sumažinta iki dvejų metų. Pirma, naujosios BŽŪP horizontaliajame reglamente (Reglamente (ES) Nr. 1306/2013) tiksliai apibūdintas veiksmų pobūdis, apimtis ir seka, taip pat įvairūs finansinių pataisų tipai. Antra, deleguotojo akto nuostatos (finansinių pataisų sumos nustatymo metodas ir kriterijai) ir įgyvendinimo aktų nuostatos (atitikties patvirtinimo procedūros detalės, taip pat kiekvieno procedūros etapo terminai) skirtos tam, kad būtų supaprastintas teisinis pagrindas ir išvengta nebūtino delsimo. Trečia, tvirtai tuo remdamasi Komisija sustiprins atitikties patvirtinimo procedūrų pažangos stebėseną, kad būtų užtikrintas griežtas termino laikymasis.

Išvados ir rekomendacijos

Bendras atsakymas į 60 ir 61 dalyse pateiktas pastabas

Pagal pasidalijamojo valdymo principą bendra atsakomybė tenka ir valstybėms narėms, kurios atlieka EŽŪGF finansuojamų operacijų atitikties patikrą (žr. Reglamento (EB) Nr. 1290/2005 9 straipsnį). Komisijai tenka atsakomybė už nuoseklaus ES biudžeto vykdymo ir bendrų ES teisės aktų žemės ūkio sektoriuje principų laikymosi kontrolę ir auditą. Be to, pagal SESV 317 straipsnio 1 dalį biudžetą vykdo Komisija bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis.

Atsižvelgiant į Reglamentu (EB) Nr. 73/2009 valstybėms narėms suteiktą veiksmų laisvę ir įvairias valstybių narių turimas galimybes pritaikyti biudžeto vykdymą prie savo nacionalinių ypatumų, Komisijai neatrodė tinkama tame teisiniame pagrindė (ir atsižvelgiant į šios politikos tikslus) nustatyti vienodesnio vykdymo valstybėse narėse reikalavimus.

Tačiau atsižvelgdama į BŽŪP reformą ir tiesioginių išmokų sistemą, kuri bus taikoma nuo 2015 m., Komisija ketina padidinti savo stebėsenos pajėgumus, siekdama gerinti atitinkamų ES reglamentų įgyvendinimo priežiūrą prieš pradėdant sąskaitų patvirtinimo procedūras.

Susietosios paramos integravimą į BIS pagal pasidalijamojo valdymo principą vykdė Komisija ir valstybės narės.

62

Žr. atsakymą į 22 ir 60 dalyse pateiktas pastabas.

Reglamentu (EB) Nr. 73/2009 valstybėms narėms suteikta tam tikra veiksmų laisvė.

Jeigu įvairūs įgyvendinimo būdai taikomi pagal Reglamente (EB) Nr. 73/2009 nustatytas taisykles, valstybės narės gali pasirinkti skirtingus įgyvendinimo būdus, atsižvelgdamos į įvairias situacijas ir ypatumus Europos Sąjungoje. Be to, pagal nusistovėjusią teismo praktiką valstybės narės, priimdamos ES teisės aktų įgyvendinimo priemones, turi naudoti savo diskrecijos teisę vadovaudamosi bendraisiais ES teisės principais ir pagrindinėmis teisėmis (žr. 2002 m. birželio 20 d. Sprendimo *Mulligan*, C-313/99, 35 ir 36 punktus).

Reikėtų pažymėti, kad kai kuriais konkrečiais atvejais, kuomet gaunama neplanuota nauda, nebūtinai pažeidžiami bendrieji ES teisės principai.

Tais atvejais, kai valstybėse narėse pastebimi ES reglamentų įgyvendinimo trūkumai, taikoma sąskaitų patvirtinimo procedūra.

63

BŽŪP reformai ir tiesioginių išmokų sistemos, kuri bus taikoma nuo 2015 m., Komisija pasiūlė išsamesnes teisių į išmokas paskirstymo iš nacionalinio rezervo taisykles, susijusias su jų skaičiumi ir verte.

Taip pat žr. atsakymą į 60 dalyje pateiktas pastabas.

64

Žr. atsakymą į 63 dalyje pateiktas pastabas.

1 rekomendacija

Rekomendacija priimta.

Komisija jau ėmėsi veiksmų šioje srityje. Atsižvelgdama į valstybėms narėms teisės aktų leidėjo patikėtą teisėtą politikos pasirinkimą, siekiant įgyvendinti šios politikos reformos tikslus, nuo 2015 m. taikytinose įgyvendinimo taisyklėse Komisija pasiūlė išsamesnius reikalavimus pranešti apie tokius pasirinkimus. Pavyzdžiui, apie sprendimus, priimtus dėl teisių į išmokas paskirstymo, arba su savanoriška susietąja parama susijusius sprendimus būtų pranešama ir jie būtų pagrįsti.

Komisija taip pat pasiūlė išsamesnes nacionalinių ar regioninių rezervų naudojimo taisykles, kuriomis nustatoma, kad paskirstymai, susiję su teisių į išmokas vieneto vertės padidėjimu, atliekami vadovaujantis objektyviais kriterijais ir taip, kad būtų užtikrintos tokios pat sąlygos visiems ūkininkams ir išvengta rinkos ir konkurencijos iškreipimo.

Be to, pagal Reglamento (ES) Nr. 1307/2013 30 straipsnio 10 dalį vienam ūkininkui skirtos padidėjusios vertės teisės į išmokas negali viršyti nacionalinės ar regioninės teisių į išmokas vieneto vertės.

65

Atsižvelgdama į BŽŪP reformą ir tiesioginių išmokų sistemą, kuri bus taikoma nuo 2015 m., Komisija ketina padidinti savo stebėsenos pajėgumus, siekdama gerinti atitinkamų ES reglamentų įgyvendinimo priežiūrą prieš pradėdant sąskaitų patvirtinimo procedūras.

Taip pat žr. atsakymą į 42 dalyje pateiktas pastabas.

66

Atliekant atitikties patvirtinimo procedūros peržiūrą pagal naują BŽŪP, buvo sprendžiamas procedūros trukmės klausimas.

2 rekomendacija

Rekomendacija priimta.

Komisija jau naudoja priemones, skirtas veiksmingai taikomų viršutinių ribų laikymosi kontrolei užtikrinti. Be kita ko, valstybių narių perduodama informacija, susijusi su viršutinių ribų taikymu, yra skaitmeninama. Jeigu nustatoma informacijos perdavimo iš valstybių narių klaidų, toks pranešimas atmetamas arba valstybės narės prašoma pateikti paaiškinimą. Atliekant kontrolę tikrinama, ar teisiu į išmokas vertės ir sumų rezervuose suma neviršija BIS viršutinės ribos.

Komisija toliau spręs šias problemas vykdydama atitikties patvirtinimo procedūrą pagal BŽŪP reformą.

Taip pat nuo 2014 m. Komisijoje bus skiriami ištekliai specialiai valstybių narių paramai, ypač kiek tai susiję su IAKS (integruotos administravimo ir kontrolės sistemos) įgyvendinimu vykdam šią reformą.

Šiuo metu Komisija stengiasi supaprastinti atitikties patvirtinimo procedūrą, kad jos trukmė įprastiniais atvejais būtų sumažinta iki dvejų metų. Pirmą, naujosios BŽŪP horizontaliajame reglamente (Reglamente (ES) Nr. 1306/2013) tiksliai apibūdintas veiksmų pobūdis, apimtis ir seka, taip pat įvairūs finansinių pataisų tipai. Antra, deleguotojo akto nuostatos (finansinių pataisų sumos nustatymo metodas ir kriterijai) ir įgyvendinimo aktų nuostatos (atitikties patvirtinimo procedūros detalės, taip pat kiekvieno procedūros etapo terminai) skirtos tam, kad būtų supaprastintas teisinis pagrindas ir išvengta nebūtino delsimo. Trečia, tvirtai tuo remdamasi Komisija sustiprins atitikties patvirtinimo procedūrų pažangos stebėseną, kad būtų užtikrintas griežtas termino laikymasis.

67

Žr. atsakymą į 65 dalyje pateiktas pastabas.

68

Jeigu valstybėse narėse pastebimi ES reglamentų įgyvendinimo trūkumai, juos nagrinėja Komisija. Jeigu dėl tokių trūkumų nepagrįstai išmokamos sumos, gali būti taikoma sąskaitų patvirtinimo procedūra.

69

Žr. atsakymą į 13 dalyje pateiktas pastabas.

3 rekomendacija

Rekomendacija priimta.

Atsižvelgiant į BŽŪP reformą ir tiesioginių išmokų sistemą, kuri bus taikoma nuo 2015 m., valstybėms narėms teisės aktų leidėjo patikėtą politikos pasirinkimą papildys sugriežtinta prievolė taikyti įgyvendinimo taisykles pateisinant tokius pasirinkimus ir apie juos pranešant.

Komisija taip pat skyrė konkrečių išteklių, siekdama gerinti atitinkamų ES reglamentų įgyvendinimo priežiūrą prieš pradėdant sąskaitų patvirtinimo procedūras.

Neteisingai apskaičiuotų teisių į išmokas atvejai jau nagrinėjami.

Nepagrįstai išmokėtos sumos ir nepagrįstai paskirtos teisės į išmokas susigrąžinamos kaip numatyta Reglamento (EB) Nr. 1122/2009 80 ir 81 straipsniuose. Panašios nuostatos svarstomos rengiant BŽŪP reformos įgyvendinimo taisykles.

Be to, pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 2 dalį, 50 proc. sumos, kurios valstybė narė nesusigrąžina iš galutinio paramos gavėjo per 4 metus nuo reikalavimo grąžinti išmokas pateikimo (8 metus, jeigu vyksta teismo procesas), turi sumokėti atitinkama valstybė narė, o tai yra stipri paskata užbaigti susigrąžinimo procedūrą laiku (vadinamoji „50/50“ taisyklė, galiojanti nuo 2007 m.).

Pagal to paties reglamento 54 straipsnio 5 dalį, atsižvelgdama į atitikties patvirtinimo procedūrą, Komisija turi galimybę nefinansuoti tam tikrų sumų Sąjungos lėšomis, jeigu valstybė narė deramai neatliko susigrąžinimo procedūros.

Svarbu pažymėti, kad nepagrįstai išmokėtos sumos susigrąžinimas gali vėluoti visų pirma dėl valstybių narių ribotų vykdymo užtikrinimo procedūrų. Be to, jeigu paramos gavėjai pateikia skundą, imamasi vykdymo užtikrinimo veiksmų, kartais ir teisinių. Todėl Komisijai gali būti sudėtinga įrodyti, kad atitinkama valstybė narė nesiėmė tinkamų priemonių, kad užtikrintų Nepagrįstai išmokėtos sumos susigrąžinimą. Pagal SESV 258 straipsnį nagrinėjama atvejais prievolė įrodyti būtų itin sunkiai įvykdoma, kai bylos nagrinėjamos nacionaliniuose teismuose.

70

Jeigu dėl neteisingų teisių į išmokas nepagrįstai išmokamos sumos, gali būti taikomos finansinės pataisos.

Taip pat žr. atsakymus į 51 ir 60 dalyse pateiktas pastabas.

4 rekomendacija

Rekomendacija priimta.

Nuo 2014 m. Komisija stiprina savo stebėsenos pajėgumus ir skiria išteklių valstybėms narėms remti.

Vis dėlto verta pažymėti, kad teisių į išmokas apskaičiavimas paremtas teisių į išmokas identifikavimo ir registravimo sistemos, nurodytos Reglamento (EB) Nr. 1122/2009 7 straipsnyje, duomenimis. Tokia nuostata turės būti taikoma ir nuo 2015 m. galiošančiai teisių į išmokas sistemai.

Valstybės narės privalo užtikrinti, kad pasirinktose informacinėse sistemose nustatyti reikalavimai atitiktų Reglamento (EB) Nr. 885/2006 I priede nurodytus saugumo standartus. Pagal šiuos standartus būtina nustatyti specialią kontrolę, siekiant užtikrinti duomenų konfidencialumą, patikimumą ir vientisumą.

Be to, naujose gairėse, skirtose sertifikavimo įstai-goms, Komisija pažymėjo, kad į jų vykdomas patikras turėtų būti įtrauktas procedūros, kuri užtikrina tinkamą teisių į išmokas skyrimą, vertinimas. Taip pat naujoje gairių versijoje bus aiškiai nurodyta, kaip tiksliai apskaičiuoti teises į išmokas.

KAIP ĮSIGYTI EUROPOS SĄJUNGOS LEIDINIŲ

Nemokamų leidinių galite įsigyti:

- vieną egzempliorių:
svetainėje *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>);
- daugiau negu vieną egzempliorių / plakatą / žemėlapi:
Europos Sąjungos atstovybėse (http://ec.europa.eu/represent_lt.htm),
ES nepriklausančių šalių delegacijose (http://eeas.europa.eu/delegations/index_lt.htm),
susisiekę su tarnyba *Europe Direct* (http://europa.eu/europedirect/index_lt.htm)
arba paskambinę numeriu 00 800 6 7 8 9 10 11 (nemokamai visoje ES (*)).

(*) Informacija teikiama nemokamai, daugelis skambučių taip pat nemokami (nors kai kurie ryšio paslaugų teikėjai gali imti mokesť, taip pat gali reikėti mokėti, jeigu skambinsite taksofonu arba viešbučio telefonu).

Parduodamų leidinių galite įsigyti:

- svetainėje *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>).

Prenumeruoti leidinius galite:

- susisiekę su Europos Sąjungos leidinių biuro platintojais
(http://publications.europa.eu/others/agents/index_lt.htm).

Bendrosios išmokos schema (BIS) – tai finansiniu požiūriu svarbiausia iš ES biudžeto finansuojama tiesioginės paramos žemės ūkiui teikimo schema. Pagal šią schemą nuo gamybos atsiejama ūkininkams skiriama parama. 2008 m. atlikus Bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) būklės patikrinimą, į BIS buvo įtraukta didžioji anksčiau teiktos susietosios paramos išmokų dalis.

Audito Rūmai pažymėjo, kad Komisijos vykdomas susietosios paramos integravimo į BIS valdymas buvo tik iš dalies veiksmingas. Audito Rūmai, atsižvelgdami į naująją ES paramos ūkiams sistemą, kuri bus įdiegta 2015 m., rekomenduoja Komisijai užtikrinti nuoseklų BŽŪP priemonių vykdymą valstybėse narėse ir pasiekti, kad būtų labiau laikomasi taikomų taisyklių ir viršutinių ribų. Valstybių narių mokėjimo agentūros turėtų nustatyti aiškias procedūras, apimančias veiksmingas skaičiavimus pagrindžiančių duomenų patikimumo ir teisių į išmokas tikslumo patikras.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Leidinių biuras

9 789287 202208